

271 OCTOMBRIE 2024

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS

CLASA DE PICTURĂ, ART DECO ȘI DESIGN CCDJ
© ȘTEFAN OLIMPIA
MIRAJELE VERII

999 likes

your title here

#hashtag

View all 3 comments

5 hours ago

revista

DUNĂREA DE JOS

EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
PREȘEDINTE: Costel FOTEA

CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS
MANAGER: Vali Viorel SANDU

REDAȚIA:
Redactor șef: Florina Zaharia
Redactori: Alina-Simona Dragomir, Laura Dumitrache,
Eduard Mihalcea, Costel Radu.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook: *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se regăsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editorilor din România).

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Str. Domnească, nr. 61, cod: 800008, tel. 0236418400, fax. 415590,
e-mail: office@ccdj.ro
ISSN: 1583-0225

Revista poate fi procurată de la sediul redacției.
Aceasta poate fi citită integral și gratuit în arhiva sa:
https://www.ccdj.ro/editura_revista.html

Deschiderea Anului Școlar 2024 - 2025 la CCDJ

Pe data de 23 septembrie alături de echipa de lucru a Școlii de Arte din cadrul Centrului Cultural Dunărea de Jos, instituție aflată în subordinea Consiliului Județean Galați, numeroși copii și părinți, au asistat la deschiderea oficială a noului an școlar, sub îndrumarea domnului manager Viorel Sandu.

Cu un număr de peste 1000 de cursanți, Școala de Arte, are în componența sa 25 de cadre didactice ce au în grijă 34 de clase din cadrul a 21 de discipline.

Renasterea sec. XIV - XVII

Theodor VASILESCU

Curtea franceză preia și prelucrează dansurile populare, cărora, prin intervenția măștrilor de dans, le dă o formă adaptată melodiilor, care acum nu mai sunt interpretate la instrumentele sătești, ci sunt și ele prelucrate pentru mici sau mari orchestre clasice. Dansul de curte începe să se despartă de cel popular prin secolul XIII. El pătrunde în saloane și la baluri prin intermediul manifestărilor teatrale, pe care le însoțește. Aristocrații devin interesați de frumusețea formei și inventează un fel de a dansa mai puțin monoton, cu evoluții care respectă o măsură, un ritm și urmează cursul unei muzici schimbătoare ca tempo sau număr de fraze.

Pentru manifestările de dans din trecutul îndepărtat al omenirii, din antichitate, sau chiar din primele secole ale mileniului întâi, nu avem alte documente decât frânturi de ceramică, rămășițe de vase de bronz, urme de scene sculptate pe vestigiile acelor vremuri, sau vagi menționări în câteva scrieri. Aceste dovezi „vorbesc” destul de elocvent despre dans și prezența lui în toate civilizațiile pământului, dar nu pot folosi la reconstituirea mișcărilor unui dans în timp și spațiu.

Începând din secolul al XVI-lea, au rămas documente precise despre dansul de curte, descrieri de pași, ținute și mișcări prin care dansurile pot fi reconstituite aproape ca în forma inițială. În perioada aceasta, manifestările spectaculare de la curte, din care dansul era nelipsit, prezintă mult interes astfel că apar cronicari pentru acest fel de evenimente. Dintre aceștia, Thoinot Arbeau (pseudonim provenit din anagramarea numelui Jehan Tabourot) ne-a lăsat în cartea sa “Orchesografia” date precise în legătură cu dansurile de bal din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Subtitlul lucrării sale era “ Descriere asupra temelor prin care orice persoană va putea ușor să învețe nobila artă a dansului”. Valoarea deosebită a acestei lucrări este, pe lângă cea documentară, alinierea notării pașilor cu notele partiturilor muzicale.

În timpul Renașterii franceze (sec.XV-XVI), dansurile de bază la curțile nobiliare se împart în - basse danse –cu un stil calm, nobil, așezat, de promenadă, de cuplu, cu pași în succesiuni obligatorii, în 2/4 și - haute danse - mai liber, vioi, lăsând loc cochetăriei și pașilor săltați, în 3/4. Dintre cele dintâi se remarcă Pavana. Este un dans vechi, de origine italiană, cu ritm

și cu mișcări lente, cu caracter ceremonios. Măsura era de 2/4. Se presupune că pavana (în italiană paduana) a primit denumirea după numele orașului italian Padova (mai precis după numele său antic Padua), presupus a fi locul de origine al acestui dans. Pavana este cunoscută încă din sec. al XVI-lea atât în Italia, cât și în Spania.

De obicei balurile în sec. al XVI-lea erau deschise cu acest dans.

Din grupul haute danse se remarcă Saltarella (care era prezentă în repertoriile din Italia în secolul al XV-lea) și Branle, ale cărui forme sunt atât de răspândite, încât fiecare regiune din Franța are una proprie, distinctă prin elemente de dans, dar și de pantomimă. După structura ritmului se pot consemna branle simple (4/4), double (6/4) și gay (6/8). Branle este un dans din sec. XVI. În limba franceză „branle” înseamnă „clătinare, legănare, oscilație”, cuvânt care definește caracteristica mișcărilor acestui dans. Mai putem aminti și de La bourree, care era un dans de curte și provenea dintr-un dans țărănesc originar din Auvergne.

Gavota, dans de curte francez, cu mișcare moderată în doi timpi, are ca origine un alt dans popular francez, Vilanela, original din Dauphine. Caterina de Medicis a introdus gavota printre dansurile favorite ale curții, cum erau Branle, Pavana și Giga, vechi dans vioi și vesel de origine engleză.

Menuetul are la origine dansul preferat al locuitorilor din Poitou iar numele său a fost luat de la pașii mărunți (pas menu) din care era compus. În decurs de câteva secole menuetul s-a bucurat de mare popularitate datorită motivelor sale simple și plăcute.

Muzicienii au început să folosească menuetul ca un element nelipsit în creațiile lor. Caracteristice execuției menuetului sunt ceremonia și fastul exagerat. Cu un pas lin, mișcările se succed fără întreruperi. În acea perioadă arta dansului de curte se obișnuia să fie învățată mult timp. Numai un singur “reverance” al menuetului se studia luni întregi, urmărindu-se execuția desăvârșită.

EPOCA DE TRANZIȚIE sec. XIX

Odată cu secolul al XIX-lea dansul de bal începe să piardă din caracterul ceremonios, din fastul exagerat. Acum apar dansuri mai sprintene, mai vesele, cu un tempo vioi. Contre-dansul, dans popular englezesc, se manifestă în forme noi: Cadrilul, Lancierul, Ecossais-ul. Apar însă și dansuri populare care sunt transpuse aproape în forma lor originală în saloanele de dans Polca și Mazurca. Numele celui de la doilea vine de la locuitorii mazuri din Polonia. Dansul trece hotarele patriei sale devenind dans de bal fără a-și pierde însă caracterul său popular. Polca a apărut la mijlocul secolului la XIX-lea eclipsând cu succesul ei celelalte dansuri la modă pe atunci. Ea provine din dansul popular cu același nume, răspândit la mai multe popoare din centrul Europei.

În secolul al XIX-lea a apărut Valsul, unul dintre dansurile de bal care a înregistrat cea mai lungă viață și al cărui succes s-a perpetuat până în zilele noastre. Se pare că vechiul dans popular francez La Volte, un dans cu măsura de trei timpi, de origine provensală, s-a transformat și apare în saloanele de dans sub forma celebrului Vals. El s-a răspândit cu ușurință în toată Europa după ce la 1830 a fost lansat la Paris.

Desfășurări ideatice suav Crepusculare

Octavian MIHALCEA

Atât de particularizantul volum al Mariei Calleya, *Focuri albe* (Editura Biscara, București, 2024), cu valoare de jurnal liric, are o nedisimulată fragilitate care nu poate decât să fascineze prin intermediul potențialităților acesteia de a deschide noi și noi trasee interioare. Dincolo de acuitatea actelor existențiale și de rănilor pe care acestea le exercită uneori, persistă în carte funcția compensatoare a muzicii culte. Numirea constantă a speranței posedă evidente virtuți incantatorii, pe fondul unui estetism niciodată lăsat deoparte, unde cele mai mici detalii poartă semnele revelațiilor hrănitoare. Lirismul, caracteristic tuturor scrierilor Mariei Calleya, ar putea fi piatra unghiulară a întregului edificiu constituit de prezenta lucrare. Anumite întâmplări mărunte din cotidian camuflează puțin bănuite aspecte misterioase, astfel încât pătrunderea lecției simplității are valoarea idealului. În pofida radicalismului încercărilor vieții, posibilitatea renașterii are darul să tonifice datele sufletești: *Dacă există cuvinte miraculoase, presupunem că există, în căutarea lor pornesc, pe orice drum mi se deschide; și de n-ar fi decât unul, bine păzit, bine ascuns, încât nu-l află niciun muritor; încă mai mult merită osteneala. Și*

poate că numai ecoul lui, venind către noi din depărtări neștiute sau, într-o clipită, pe prima pală de vânt primită pe obraz, ne-ar fi de ajuns spre o oarecare înțelegere, noi, aplecând ușor capul, mulțumind. Revoltele, nu puține, au în proximitate energia unei coroane plutitoare ce invocă fundamentele echilibrului, preaplinul luminos.

Complexitatea meditațiilor existențiale va impresiona cititorii acestor *Focuri albe*. La nivel nocturn, visele amintite în carte reprezintă sublimări care ivesc alte straturi ale mult așteptatelor răspunsuri. Mila dumnezeirii ne va cuprinde pe toți, cândva ... Până atunci, frământările zilnice, din care decurg impresionante flori dramatice.

Dar orice pas îndreptat spre descifrare este întâmpinat de umbra înaltă a enigmaticului. Pregnanta expansiune a filonului abnorm, deja epidermică, nu va macula verticalitatea interioară. În cartea Mariei Calleya găsim o poeticitate evanescentă orientată către profunzimi.

Cele ce ni se întâmplă transmit neîntrerupt mesaje, simboluri, atenționări. Atitudinal, autoarea dorește ieșirea discretă

din scenă, consubstanțială valorilor care au animat fluidele trecerii prin lume.

Puritatea detaliilor naturale însoțește subtilitatea trăirilor, având cântecul drept pavază inexpugnabilă în fața marșantelor destructurări: *Rodomontadele muzicii baroce, brilante rostogolite peste lume spre aducere aminte și întărire în credința că frumusețea continuă să cânte și să dăinuie peste prăpăstiile înșirate pe drum. La major strălucește în Concertul nr. 23, restabilește punți rupte de timp – degetele deformate ale unei pianiste vibrează încă. Cearta vrăbiilor din balconul ei o încântă, iar coroanele arborilor își trimit și spre ea răcoarea, împreună cu murmurul nedeslușit al tinereții trecute, cât de vii, când vorbește despre atingerea unei clape.*

Adeseori intervine senzația că suntem susținuți de cineva / ceva din afara noastră. Solitudinea va fi exclusă. Amintiri, persoane cunoscute odinioară, vin să celebreze diversele forme ale miracolului vieții. Himerele visului formează lumi alternative, purificări pline de înțeles. Culorile și rezonanța lor revigorantă favorizează transpunerea în regiuni presărate cu beatitudine, întotdeauna la îndemână prin intermediul darului imaginației. La intervale variabile aflăm senzația inadecvării, dureroasă „aruncare în lume”. Însă Maria Calleya iubește minunile, sub orice formă și în orice circumstanță s-ar înfățișa acestea. Universul profund estetic ia valoarea paradigmei. Multiplele filigranări au accepțiuni ardente, atotcuprinzătoare.

Totul este guvernat, conform autoarei, de *misterul unui semiton*, intervenind echivocuri și certitudini într-o succesiune adeseori cotropitoare. Componentele traiului cotidian generează reprezentări entropice, ceea ce impresionează sufletul

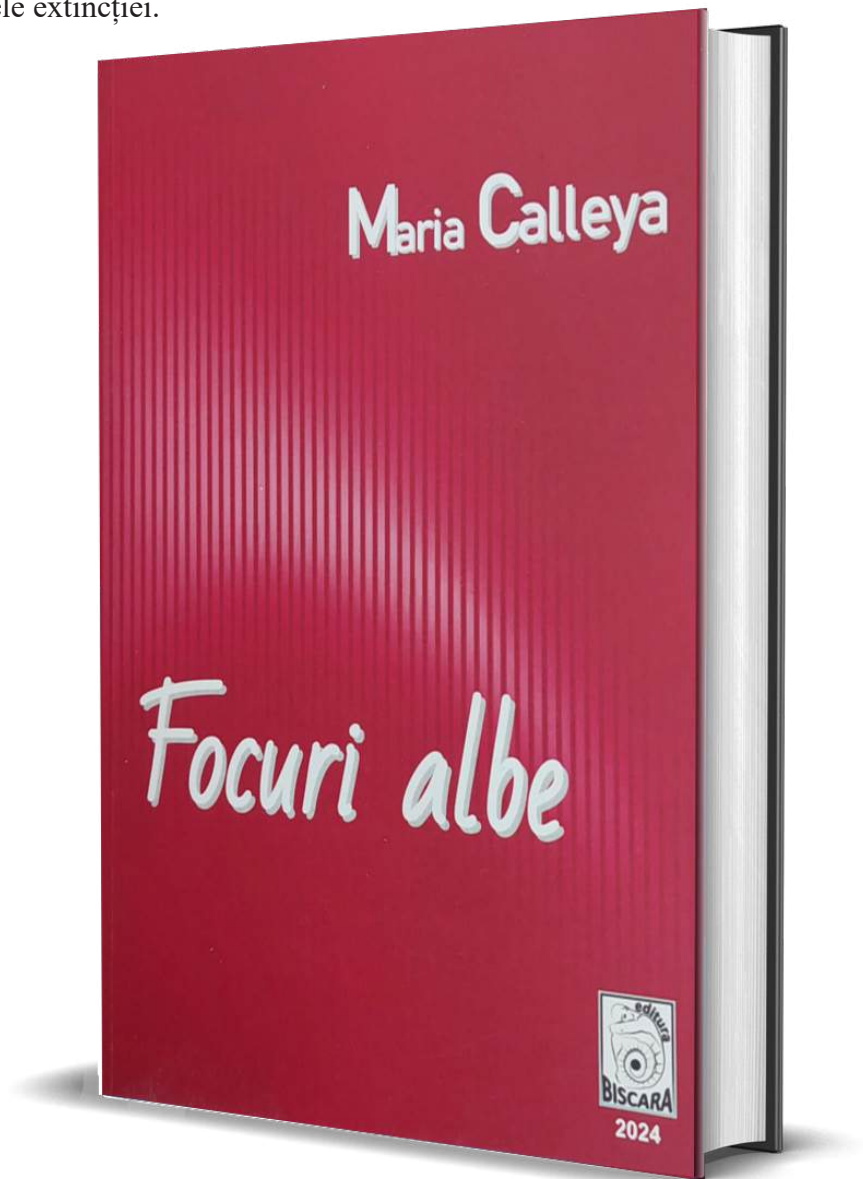
poetic. Valorile inimii vor avea mereu primordialitate la nivelul athanorului ființei: *Un vâl subțire și alb, ca fumul, pe care îl flutur prin fața ochilor voștri este drapelul sub care intențiile, gesturile și faptele mele au strigat, au cântat, au plâns.*

O știu asta toți cei pe care i-am iubit, în feluri diferite, după rang și împrejurare. Cu aceeași intensitate. Cu încredere ascuțită și determinată. Dacă apelăm la esențializare vom disemina utopiile, muzical. Observăm farmecul greu descriptibil al umbrei. Pe întreg parcursul cărții se evidențiază vocea profundă a curților interioare, a grădinilor decorate cu elemente diafane. Noaptea și ziua, la fel ca spațiul și timpul, sunt situate sub jurisdicția volatilității. În prezentele circumstanțe, idealul va lua forma unei eliberări adânc spiritualizate, înălțându-se progresiv... Tentația norilor nu poate fi uitată. Maria Calleya ar prefera întotdeauna invazia barocelor enigme florale. În același timp, pericolele contingentei amenință echilibrul sufletesc, fapt ce determină reacții acute adresate frecventelor dezabuzări: *Secunda mărită este în ebulițiune. Păzea! În oglinzi topite, cineva ne modifică fața, fără încetare, ca într-un dans infernal. Măsură, tact, prevenire – niște iluzii atât de prost mascate, în ciuda fumului dens, gurile de tun stau să explodeze. Iar și iar suntem vânduți.* Așteptăm asiduu razele unei soare al miracolului care va pătrunde tremorul înconjurător. Transparența suprareală a oglinzii conduce spre situații proprii arabescului compus din aluzii glisante.

Esența volumului *Focuri albe* e legată și de ființarea în clipă, fior inițiativ propice înaltei intuiții. Maria Calleya se dăruiește voluptuos estetizărilor „fin de siècle”, desfășurări ideatice suav-crepusculare. Arta de a dărui aparține fundamentelor sinelui.

Contondența celor înconjurătoare va fi echilibrată prin apelul la farmecele acordurilor solare. Perpetuarea tușelor onirice, fluide, accentuează enigmele creatoare: *Sălbatică și aspre ținuturi, acolo, în ținutul apelor nesfârșite, covârșite de soare și de stele plutind ca briza pe suprafața vălurită și albastră. Ce privești, pe lac, este un soi de forță ce nu-ți aparține, știi cum ești și ce ai putea fi – în același timp.*

Un dar al naturii ce-i împrumută pe trăitori, cu dobândă însutită. Acolo, Mozart devine un intrus. Locul și timpul își creează ierarhiile lor. Meditațiile din carte, la întretăirea luminii cu întunericul, au ample suavități care fascinează. Unii dintre noi nu mai recunosc splendorile, minunile, cu toate că ele încă există. Este evidentă alterarea axei lumii, a coloanei. Găsim în volumul Mariei Calleya anumite detalii din sfâșierile caracteristice condiției umane. Maria Calleya prețuiește viața, multiplele reverențe purificatoare. Plutirile dansului vor contrabalansa pericolele extincției.

Kiki citește, Kiki scrie, Kiki traduce...

Trădare

A înșela voit și perfid?

Dicționar de ipoteze și ipostaze existențiale : art. „Trădare” (pp. 360-364)

Carmen ANDREI

„O personalitate foarte dezvoltată întâlnește adesea rezistență în comunicarea minților mediocre”, dixit Albert Einstein. Personalitatea reprezintă punctul de plecare și punctul de sosire în psihologie. În dezvoltarea ontogenetică a individului, personalitatea se structurează prin convergența unor factori extrem de complecși: ereditate (predispoziții temperamentale și aptitudinale), mediu, educație, cu influențe lor formale, non formale și informale, dar chiar și a unor factori conjuncturali și aleatorii, care pot schimba direcția de evoluție a personalității. Formarea personalității noastre este deci rezultatul interacțiunii, de-a lungul copilăriei, a factorilor ereditari cu factorii de mediu și a influențelor determinante educative. Dezvoltarea personalității este un demers progresiv de construire a unor structuri operaționale, instrumentale și reglatorii care vor permite o bună adaptare în context social, în sensul unei valorificări optime a resurselor individuale și a unei permanente auto-actualizări. Procesul de dezvoltare este guvernat de principiul epigenetic (ereditar) al *maturării*. Factorii psihosociali influențează modul în care se realizează maturarea, deci dezvoltarea este determinată, atât de factori înnăscuți, cât și de factori învățați. Dezvoltarea umană înseamnă confruntarea cu o serie de conflicte. În fiecare stadiu, persoana este confruntată cu un conflict specific. Potrivit lui Erikson, continuator al teoriei freudiene nuanțate original, fiecare conflict există la naștere sub forma unei predispoziții înnăscute, dar ajunge la apogeu numai într-un anumit stadiu, când mediul impune anumite cerințe. Această confruntare este criza, care implică o schimbare de perspectivă. Persoana dezvoltă o personalitate sănătoasă prin gestionarea crizelor exterioare și interioare ale vieții. Fiecare parte a personalității are o anumită perioadă în care trebuie să se dezvolte la timp, altminteri, este afectată viitoarea dezvoltare a personalității va fi afectată și se induc conflicte interpersonale inerente. capacitatea individului de a face față în mod eficient realității este alterată când acesta nu și-a făcut criza identitară. Cu toate acestea, Erikson susține faptul că trebuie să existe un echilibru între cele două componente aflate în conflict, încrederea și neîncrederea simultane și imanente în propria persoană pentru o gestionare optimă a relațiilor cu Sinele și cu ceilalți. Personalitatea celui care se dezvoltă și conduita lui de răspuns începe în zorii copilăriei, continuă în adolescență și se împlinește la tânăr, adult și vârstnic. Astfel se pot structura anumite modalități de raportare practică la realitatea personală și a celorlalți (Golu, 2015). În procesul de *maturizarea psihologică* (cristalizarea personalității, formarea unui sistem propriu de valori, un nivel înalt de aspirații), mediul este un condensator

al virtualităților ereditare, educația este un condensator și un organizator al mediului, un factor determinant pentru dezvoltare. Pentru o înțelegere a multiplelor fațete ale unei personalități dezvoltate, este necesar să amintim modelul lui Costa și McCrae denumit *Big Five* care cimentează 5 factori de personalitate: *nevrozism/nevroticism* (anxietate, ostilitate furibundă, depresie, stinghereală, impulsivitate, vulnerabilitate), *extraversie* (căldură, gregarism, asertivitate, spirit activ, caută senzațiile, predomină emoțiile pozitive), *deschidere* (fantezie, simț estetic, sentimente, acțiuni, idei, valori), *agreabilitate* (încredere, comportament direct, altruism, maleabilitate, modestie, sensibilitate) și *conștiinciozitate* (competență, ordine, simțul datoriei, depune eforturi pentru a obține succesul, autodisciplină, chibzuință) și, mai ales, *concepția lui Mischel* (la care aderăm) pentru descrierea mai ușoară a personalității în termeni de *trăsături* (definite ca probabilitatea condițională a unei categorii de comportamente într-o categorie de contexte): oamenii își formează impresii constante despre semenii, un mediocru invidiază și se teme de o personalitate dezvoltată. Raportul dintre o *personalitate dezvoltată* și *mediocritate* este, așadar, complex și caleidoscopic în funcție de trăsăturile de personalitate și specificitatea mediului social. Etimologic, omul mediocru este *omul de/din mijloc*, *omul de/din centru*, fără să înțelegem însă că este omul-nucleu, inima/focarul în sensul excelenței sau al esenței. Este în centru fără să fie element central. Răul de care suferă omul mediocru care nu suportă o personalitate dezvoltată, orice ar fi tipul ei, prin simplul fapt că este puternică, duce la dificultatea de acceptare. Mințile mediocre se încălzesc în conformism, opun rezistența noului, creativității, lui „a fi altfel / diferit” dintr-o reacție de autoprotecție, din instinct de conservare sau nevoia de securitate. Conștientizarea slabei pregătiri personale,

invidia, gelozia fac comunicarea imposibilă. *Mediocritatea* este o insuficiență în calitate / a calității, valorii a unei persoane sau a unui lucru. Acest aspect nu îl împiedică să critice, dar nu-și activează rațiunea, sensul critic constructiv și rezonabil, se mulțumește să fie gregar („ca toată lumea”), să nu facă nimic (prostrat în imobilism), să repete servil. Mediile Sociale mediocre produc fidel – oglindesc – indivizi mediocri tocmai pentru că ei reproduc banalitatea originară. „Mediocritatea este o balustradă” scrie Montesquieu în secolul Luminilor, ea ne protejează să nu cădeam în hăul banalității, imperfecțiunii, insignifianței, platitudinii. Cele afirmate mai sus se leagă pertinent cu afirmația lui Ayn Rand: „Mediocritatea nu înseamnă capacitate intelectuală scăzută; înseamnă doar nivelul de inteligență la care o persoană nu îi poate suporta pe cei care sunt mai buni și îi invidiază.” O personalitate dezvoltată, conștientă își mobilizează ideile și sentimentele într-o unitate de sens și le orientează în aceeași direcție. Mulțimea mediocră își formează un suflet colectiv, tranzitoriu în mod evident, dar prezentând caractere foarte nete. Colectivitatea mediocră devine o mulțime organizată psihologic care formează o singură ființă supusă unei unități mentale unidirecționale. Grupul împinge fiecare membru al său spre mediocritate, spre uniformizare (Golu, 2013). În mediul educațional, adeseori, în acest conflict, de disonanță cognitiv-afectivă, elevul trebuie să aleagă între mediocritate (care este norma grupului de egali) și pierderea statutului de membru agreeat al grupului (consecință imediată a unor performanțe școlare superioare). Granița dintre eficiență și mediocritate este o variabilă de analizat, precum și devianțele comportamentale datorate inadecvării individuale la standardele scăzute ale celorlalți. Încheiem cu un gând al lui Georges Leblanc care afirmă că mai bine urmărim perfecțiune și o ratăm decât să urmărim mediocritatea și o atingem” („Il vaut mieux viser la perfection

et la manquer que viser la médiocrité et l'atteindre. »)

Despre bogăție, universaluri umane și... morminte

Plecând de la afirmația „Nu contează pentru mine să fiu cel mai bogat om din cimitir. Să mă culc noaptea spunând că am făcut ceva minunat, asta contează pentru mine.” (Steve Jobs), pe care o adaptez ca o temă de reflecție în alți termeni: „Cine își dorește să fie cel mai bogat om din cimitir?”, vă propun să ne gândim la posibilitatea de a ne exprima și remunera servicii prin intermediul banilor a fost întotdeauna experimentată ca un mijloc și o *garanție a libertății personale*. Banii devin astfel – și acest lucru este foarte semnificativ – un scop necondiționat a cărui atingere este posibilă, în principiu, în orice moment. Pare evident, în formule reductoare, că: „+ bani = + fericire” sau $\$+\$ = \text{😊}$

Cu toate acestea, odată ce nevoile de bază sunt îndeplinite (ne reamintim de „piramida trebuințelor” propusă de A. Maslow) randomizată sau îndeplinită în ordine integral), lucrurile pot lua o întorsătură surprinzătoare.

Marea Amăgeală. „Banii n-aduc fericirea, dar o întrețin”?

Relația noastră emoțională cu banii, veniturile, datoriile și pierderile este complexă și nuanțată, a făcut să curgă multă cerneală în studii de psihologie, sociologie, comunicare, antropologie culturală, filosofie ș.a. Firește că banii au o mare putere și pot influența deciziile și acțiunile oamenilor și reprezintă o modalitate eficientă de rezolvare a problemelor, mai ales în perioadele de criză. Să admitem simplist că banii sunt eminent un instrument care ne permite să trăim *decent*, chiar dacă se profilează o cutie a Pandorei, de precizare a tezei din considerente „metodologice”, a câmpului operațional. Problema banilor, a bogăției și raportul complex – de dependență? cauzalitate? consecință holistică?, îl vom detalia mai jos – pe care acestea le întrețin cu împlinirea, fericirea, dragostea, etc. se poate pune și în binomul propus de Eric Fromm, reprezentant al teoriei umaniste americane, care reprezintă două moduri fundamentale ale existenței : *a avea* sau *a fi* [*To Have or To Be* (1976), tradusă tardiv în română, *A avea sau a fi*. București, Ed. Trei, col. „Psihologia pentru toți. 2021.], bazate pe *posesie* sau pe *ființare*, moduri antinomice majore în definirea autenticității. Încă din *Introducere*, E. Fromm vorbește despre „Grandoarea Marii Promisiuni”, despre minunatele înfăptuiri materiale și spirituale ale umanității, despre dilema postulată prin simpla pronunțare a verbelor *a avea* și *a fi* (v. în acest sens și considerațiile lingvistului Benveniste despre formele pasive, active, copulative ale verbului *a fi*). Eșecul Marii Promisiuni venea la începutul erei societății de larg consum din naufragierea a două premise principale:

1) scopul vieții este fericirea, declinată prin atingerea plăcerilor maxime, satisfacerea oricărei dorințe și nevoi, altfel spus prin îndeplinirea unui hedonism radical și 2) egocentrismul funciar al ființei asortat cu lăcomia (bogăția materială verbalizată hiperbolic) pe care *Sistemul* social trebuie să îl genereze, **1** și **2** fiind vectori ai armoniei și *bien-être*-ului oricărui individ, marcări identitari. *A avea* (toți avem ceva, posedăm, cuantificăm bunurile noastre de *proprietari*) se opune lui *a fi* (suntem, ființăm în absolut sau în realitate), ambele cu manifestări patogene care duc *in extremis* la depersonalizare. În mileniul trei, „Existența precede esența” a lui Husserl nu mai cimentează nicio aporie a existenței contingente. Gândirea mitică pune egal între bogăția materială și fericire. Relația dintre venituri mai mari și fericire mai multă este „logaritmică”

după cum am arătat schematic mai sus. Paradoxul explicat de cercetătorul prof. De Neve este următorul : dacă venitul nostru anual se dublează, să zicem, de la 20.000 euro la 40.000 euro, vom fi fericiți. Dar, replicând experimentul, o nouă creștere de încă 20.000 euro se dovedește insuficientă, dublarea cu actuala suma de 40.000, mai apoi plecând de la 80.000 cu tot atât crește gradul de satisfacție. Cât timp? La infinit? Concluzia este că puțin oameni ar ajunge la venituri cu multe zero-uri, dar, în absolut, cei care ajung la ceea ce profesorul De Neve numește „un platou” deasupra căruia „nu vor mai detecta o relație semnificativă statistic între mai mulți bani și mai multă satisfacție de viață”. Concluzie evidentă: fericirea nu este atât de ușor de cumpărat. **Bien-être/ bien-estăn/bunăstarea** este dată nu numai de greutatea conturilor. Dincolo de venituri, cultivarea unor relații sociale bune, stabile, cu familia, prietenii, colegii, sentimentul apartenenței la un grup, la umanitate, reziliența în situații-limită/criză și autonomia (înțeleasă ca control asupra deciziilor) sunt aducătoare de satisfacții jubilatarii. *Grosso modo*, fericirea nu se deduce din PIB. Siguranța financiară asigură stabilitate psihologică, este sursă de depresii, chiar traume. Rămâne deschisă discuția despre o curiozitate semnalată de cercetători: de ce urâm să pierdem bani mai mult decât ne place să-i facem? Ce este mai „rentabil” emoțional? Aversiunea la pierdere sau juisarea la câștig?

În căutarea Graalului pierdut... Demitizări ale truismelor curente

Bogăția (și urmărirea ei) a fost asociată cu comportamentul imoral și nu doar în filme precum *Lupul de pe Wall Street*. Psihologii care au studiat impactul bogăției și inegalității asupra comportamentului uman au descoperit că banii pot avea o mare influență asupra gândurilor și acțiunilor noastre fără ca noi să fim neapărat conștienți de asta și indiferent de situația noastră economică. Deși bogăția este subiectivă, majoritatea studiilor actuale măsoară bogăția pe baza veniturilor, statutului de muncă sau alți factori socioeconomi, cum ar fi *nivelul de educație și bogăția intergenerațională*.

Demitizare și demitificare de „maxime”

a. *Mai mulți bani = mai puțină empatie*

Mai multe studii au arătat că bogăția poate intra în conflict cu empatia și compasiunea. Cercetările publicate de revista *Psychological Science* au arătat statistic că oamenii mai puțin înstăriți citeau mai bine expresiile faciale ale altora – un semn major de empatie – decât cei mai bogați. Clasele dezavantajate ar tinde să manifeste mai multă empatie, iar cele superioare, net mai puțină *Time*. „Mediul clasei muncitoare este foarte diferit de cel al claselor superioare. Indivizii din medii defavorizate trebuie să se confrunte în mod regulat cu un anumit număr de slăbiciuni și amenințări sociale. Dar chiar trebuie să depinzi de ceilalți care să te ajute. înformează dacă o amenințare socială. sau o oportunitate va apărea, făcându-vă mai conștient emoțional

Dacă lipsa resurselor creează o inteligență emoțională mai mare, a avea mai multe resurse poate fi singura sursă de comportament rău. Un studiu de la Universitatea din Berkeley a concluzionat că chiar și banii fictivi îi pot împinge pe oameni să acționeze cu mai puțină considerație față de ceilalți. Cercetătorii au observat că atunci când doi studenți joacă Monopoly - unul primind inițial mult mai mulți bani decât al doilea - cel mai bogat jucător se arată mai întâi jenat. Dar apoi începe să joace mai agresiv, ocupând mai mult teren, ba chiar ajunge să-și bată joc de jucătorul mai sărac.

b. *Bogăția poate întuneca judecata morală*

Nu este deloc surprinzător să aflăm că în această lume de „post-post-ceva,” bogăția poate face pe cineva să se simtă îndreptățit. Un studiu Berkeley a constatat că în San Francisco – unde, prin lege, mașinile trebuie să se oprească în fața trecerilor de pietoni pentru a lăsa oamenii să treacă – șoferii de mașini de lux au oprit de patru ori mai puțin decât cei care conduceau mașini, mașini mai ieftine. Era, de asemenea, mai probabil să întrerupă alți șoferi. Un alt studiu a sugerat că doar gândirea la bani poate duce la un comportament imoral. Cercetătorii de la Harvard și de la Universitatea din Utah au descoperit că participanții la studiu erau mai predispuși să mintă sau să se comporte imoral după ce au auzit cuvinte legate de bani.

c. *Bogăția dă dependență?*

Banii în sine nu provoacă dependență (ca alcoolul, tutunul, drogurile, medicamentele), dar bogăția a fost asociată cu un risc mai mare de probleme de adicție. O serie de studii au arătat că copiii bogați sunt mai înclinați spre probleme de dependență, posibil și din cauza presiunii mari a părinților (condiționarea reușitei, izolarea, inadaptarea în ciuda mediului privilegiat), probleme internalizate prin recursul la „substitute”. Nu doar adolescenții caută „refugii”, adulții bogații consumă cu 27% mai mult alcool decât cei săraci. Căutarea bogăției în sine poate deveni și o obsesie, exemplele din literatura de specialitate sau ficțiune sunt numeroase. Nevoia compulsivă de bani este adesea considerată ca aparținând dependență comportamentală, cu alt pattern față de dependența de droguri. Este o dependență care implică o relație incontrollabilă precum comportamente precum jocurile de noroc, sexul, mâncarea, dopamina fiind direct responsabilă chimic de schimbarea neuronală și, inconștient, învățăm să ne manipuleze echilibrul chimic propriului creier (vezi cumpărarea compulsivă). De unde vine percepția bogăției ca ceva „Rău”? Antropologie socială oferă largi piste de cercetare. Pe cealaltă parte a scalei, indivizii cu venituri mai mici tind să judece și să facă generalizări despre cei care sunt mai bogați decât ei, judecând adesea pe cei bogați ca fiind „indiferenți”. De acord, săracii trebuie să lupte împotriva propriilor stereotipuri sociale. Potrivit revistei Scientific American, oamenii bogați provoacă adesea invidie și neîncredere, până la punctul în care ne face plăcere să-i vedem în dificultate.

În loc de concluzii...

Atașați de patrimoniul personal, de „mobile și veșminte”, neglijăm viața spirituală care ne oferă o porțiță spre transcendere. Caut să evit – trebuie multă dibăcie – riscul de a cădea în angelism sau de a sfrunta imodest retorismul propus spre reflecție eseistică liberă, consider că *sunt deja cea mai bogată femeie dintre morminte*. Aici, pe pământ, nu în metavers. Cea mai frumoasă și bogată viitoare moartă din parcul rece al contingenței. Bogăția mea nu se declină n conturi, zerouri. De ce? Pentru că îmbrac frumos suflete, le alin și le călăuzesc de mai bine de 25 de ani și, ca în *Micul Prinț*, odată asumată relația umană de socializare, „împrietenire”, acceptare a diferenței și diversității, despre empatizare și afecțiune, eu sunt și voi fi *responsabilă*. Răspunzătoare de mine și de ceilalți. Despre bogăție, mituri bune-mituri rele și morminte, *porta aperta...*

In memoriam James Earl Jones

Marius DUMITRACHE

Acum douăzeci de ani făceam glume, inspirate, cum altfel, despre eroii copilăriei progeniturilor noastre. Despre basmele lor, care nu vor mai începe cu „A fost odată...”, ci cu „Resistance is futile, we are the Borg!”. Trimiteri clare pentru iubitorii de science-fiction. În cazul meu, pentru că am devenit părinte la bătrânețe, nu s-a întâmplat așa, generația lui „ăl mic” „jucând” în echipa lui Țancă Uraganu și avându-l căpitan de echipă pe „maestrul Salam”, cu Vijelie în poartă. Deh, chestie de gust, de vârstă, de aptitudini, „de pregătire” cum zicea Colea Răutu, pe post de secretar de partid, în filmul „Zile fierbinți”, în regia și avându-l în rolul principal, cum altfel, pe Sergiu Nicolaescu.

A rămas în schimb pentru generația mea, trecută binișor de maturitate, disponibil „Războiul Stelelor”, pe post de „inspiration icon”. De la lansarea în 1977 a primului episod, „A new hope”, science-fiction-ul a parcurs o cale lungă, jalonată de tot felul de repere, care de care mai bizare, vezi cyberpunk-ul sau future-horror. Dar nici

imaginația, „bolnavă”, a scriitorilor sau inspirația de sorginte „demonică” a regizorilor, nu au putut da deoparte simplitatea binomului bine-rău. Iar succesul seriei Stars War și da mă refer la întreaga serie, pentru că orice ar spune cârcotașii, „the true believers” au așteptat cu sufletul la gură fiecare lansare, a fost peste toate așteptările, născând un adevărat curent și intrând în istorie. De la glumele de genul „Do it or don t do it! Don’t try! – Ioda” și mergând până la replicile devenite nelipsite din orice discurs pro S.F., „Come with me and we conquer the galaxy!” sau „The rebels are there!”, succesul seriei a creat în final, cel mai iubit personaj negativ al tuturor timpurilor, Darth Vader.

Pe 10 septembrie s-a stins din viață actorul James Earl Jones, cel care i-a dat voce și personalitate, celui mai important dintre Lorzii Sith și i-a asigurat în final imortalitatea, atât de căutată de personajul devenit malefic, spre satisfacția unui miliard de fani de pe o întreagă planetă, că tot vorbim de imperii galactice.

Despre activitatea de actor a lui James Earl Jones nu are rost să spun nimic. Căutați pe Google și luați de acolo. Voi spune doar că sunt trist, pentru că orice dispariție din „peisajul” Star Wars, e una care-i marchează pe cei ca mine. Ca să înțelegeți mai bine, am să vă spun că l-am dus până și pe bunicul meu la film, în toamna lui `78. Iar reacția lui, un preot în vârstă de 70 de ani a fost magnifică. La sfârșitul filmului mi-a spus „Vezi nepoate cât de importantă e credința?”. Aceasta a fost și este cheia succesului seriei de filme. Simplitatea poveștii, paradigma unui Univers redusă la lupta dintre bine și rău. Simplu, dar nu simplist.

Sigur că sunt romane și filme care duc această poveste la un nivel intelectual înalt, chiar și „Isus din Nazareth” al lui Franco Zeffirelli este un film despre bine și rău. Dar prezența poveștii și a personajelor de-a lungul întregii mele vieți, face ca dispariția lui James Earl Jones să fie mai mult decât „o notiță de subsol”. În „lumina reflectoarelor”, unele personaje au însemnat mai mult decât altele. Darth Vader și Han Solo sunt peste Luke Skywalker și sunt convins că George Lucas nu și-a propus niciodată asta. Mai știți vreun film în care personajele secundare estompează evoluția celor principale? Probabil sunt, dar eu unul nu le cunosc.

James Earl Jones nu intră în legendă, ci doar se alătură legendei născută de prestația sa, acum aproape jumătate de veac. Înainte de moarte a acordat studiourilor Disney drepturile de reproducere digitală a vocii sale, așa că probabil, mai devreme sau mai târziu ne vom reîntâlni cu Darth Vader și vocea sa. Dar nu mă pot abține, repet, să nu fiu trist, pentru că, sincer, nu va mai fi la fel.

Good bye, my Lord and Force be with you!

star wars

De împrumut

Daria VOINEA

- E furt, pot să declar furt calificat, domnule ofițer?

- Obiectul furat și gravitatea faptelor, doamnă?

- Dar aici nu vorbim despre obiecte furate, domnule. Iar gravitatea situației... cât se poate de serioasă! Detestabilul domn din fața noastră (aparent detestabil și insuportabil de necunoscut încă) îmi încalcă drepturile. Dreptul meu de a mă uita, vedeți dumneavoastră... de a privi în singura direcție în care mi se permite... Îmi invadează Privitul, iar furtul, domnule... Furtul este... (holbează ochii și își scoate cascheta).

- Dragă și stimabilă, furt calificat, nici pe departe. Sentință nu avem, recomandăm să vă uitați în altă parte. Stânga sau dreapta sau mai bine în spate.

Strâng o mânușă roșie de catifea, îmbibată de aer ofițeresc. Imposibil să fiu încarcerată în perimetrul absurd în care mă aflu deja. Voi spune că sunt alergică la dreapta sau la stânga.

În spate eu nu mă uit, aduce ghinion!

- Tichet domnului din fața mea doresc, tichet de plată pentru nevrednicul din fața mea!

Vreau să mă plătească cu tăcerea privirii lui ațintite spre mine. Să mă plătească cu tăcerea surdă și am să fiu mulțumită. Singurul meu drept e să mă uit în față și n-o să mi-l ia nimeni!

Se sparge becul deasupra capului meu și se face întuneric în bucătărie. Încă mai luminează puțin farurile mașinilor care trec pe stradă. Acum sunt o umbră neagră, într-un negru mânjit și vâscos, într-o cameră de un negru rece, murdar. Cerul gurii, posibil să fie și el negru.

Să mă ascund acolo unde le place copiilor, în întuneric. Să mă ascund în propriul cer al gurii, să nu mă găsească nimeni. Nici eu n-am să mă găsesc acolo. Simt cum mi se scurg cioburi mici și calde prin păr. Creștetul capului devine călduț, aproape că începe și fierbe și el. Vreau să mă joc cu becul spart de deasupra mea, să mă tai ușor prin cioburile lui, să mi se scurgă din corp tot ce a mai rămas din mine, să simt cum se preling râuri și fire de dezamăgiri și ispite. Aud un clinchet absent când îmi ating palmele de cioburi. Sunt sticla spartă de pe marginea străzii, din colțurile unei încăperi de beton, sunt din sticlă opacă, doar pielea fragedă și tânără să mai străpungă tăișul din mine. Luminează-mă tu, domnule din fața mea, de la câteva răsufări distanță! Hai, nu vrei să spargem toate becurile astea vechi din casele noastre la fel de vechi în care stăm amândoi la fel de învechiți și triști? Domnul meu din vila cu patru

etaje, hai să ne lăsăm fără lumină reciproc în imobilele noastre ce prind coji de timp pierdut. Nu vrei? Eu vreau să ne îngropăm întunericul ăsta scump. Domnul meu, casele noastre sunt luminate la fel... Dar eu am văzut... da! Uită-te pe tine în minusul electric din apartamentul vecinei tale din față. Îți ordon, dragul meu, îți ordon...

L-aș împrumuta pentru o zi sau două să se uite de la fereastra mea. Pare că nu știe cum se vede casa lui pe dinafară. Să vadă singur cât de patetic se așază galbenul ăla stacojit pe pereții casei lui, să vadă cât de patetic își poartă păpușa la subsioară, sora lui mai mică în rochie teribil de tipătoare. Să se vadă singur cât de încrunțat stă pe scaunul rabatabil și cât de infidel îi strălucesc ochii, pe care îmi e atât de greu să mi-i imaginez mai aproape de ochii mei. Să se vadă cât de singur e. Dar nu-mi pasă de mobilele din interior! Nu, nici pe departe. Din lemn zgâriat îmi simt scoarța interioară a nărilor, când mă gândesc la cum ar fi aerul lor. Dar nu mă interesează. Să vadă cât de goală pare casa lui din casa mea, cât de opace îi sunt geamurile camerelor care își strâng pereții și se contopesc cu lemnul putred al ușilor cu balamale din plastilină. E gol pe dinăuntru și îndrăznește să-mi fure inima asta mobilată greșit, haotic, ieftin.

Imposibil, domnule, să furi ceva inexistent!

Aerul dintre clădirile noastre e din tablă subțire. Îmi ridic piciorul drept peste pervaz și simt cum mi se ridică rochia deasupra genunchiului prea osos, zgâriat în zig-zaguri de du-te-vino. Pulpa piciorului îmi e fierbinte și spatele se arcuiește spre interior.

Jocă-te cu liniile scortoase de pe spatele meu.

Trec peste și îmi așez talpa piciorului stâng deasupra tablei care lucește din ce în ce mai puternic. Orbește. Îmi orbește orice simț și simt că mă clatin. Se cutremură în valuri lumea de sub mine și bucata asta de metal. Se îndoiaie, aproape să se frângă sub mine, e rece și tălpile mele fine, de copilă, ard. Încep să râd, râd și simt că lumea din jurul meu surzește. Îmi închid ochii și îmi strâng pleoapele și râd în hohote înecate. Măinile mele se încolăcesc deasupra capului meu și mă simt pierdută.

Alunec și mă scurg și îmi închid ochii în timp ce îmi arcuiesc spatele și îmi ridic mâinile mai sus. Trec păsări de metal pe deasupra capului meu plin de cioburi călduțe, bat prea tare aripile lor care își scutură agresiv șuruburile care fac și ele valuri pe suprafața mâinilor mele.

Cad!

Cad într-un dans de frânghii strânse care mă întorc, mă frâng, mă despică și mă strâng la loc. El se uită. Aștept să-și arunce mâna bine-făcătoare deasupra mea, aștept să mă scape de tăișul frânghiilor deja îmbibate în sângele tânăr al brațelor mele. Strig și cer să mă ierte că am păcătuit, încercând să calc pe drumul de tablă dintre noi. Fă ca păcatul meu să se transforme și el într-o bilă de metal care să nu mă mai tragă în jos! Fă ca tu să vii mai aproape de mine și să-ți scuturi palmele pline de praf de cretă albă deasupra poalei mele fragede și pure! Am să-mi scriu ultima scrisoare din praful tău de cretă și ochii-mi sunt roșii și lăcimesc deasupra creștetului tău. Am să mă iert că am vrut să plec de aici spre tine. Am să mă iert! Îmi deschid ochii la ultima lui suflare care mă face să mă trag trei pași înapoi. Nervii mei se frâng unii de alții și parcă se ciocnesc, se strivesc, aud cum se sfărâmă totul în creierul meu ca boabele de cafea sub presiunea rășniței.

- Mă auzi?

- Te aud!

- Mă vezi?

- Te văd!

Îmi apropii brațul de sârma cu spini ce ne desparte pereții de cărămidă și-mi întind palma deschisă, albă, cu degete vineții.

- Ești aici?

- Sunt!

Atunci am să mă iert.

Florile mele tot mor de o lună încoace, dar florile lui? Florile lui sunt vii de zece zile încoace. Simt mirosul de tămâie din casele noastre, simt cum fumează totul împrejur, simt mirosul de tămâie cum îmi strânge plămâni, cum îmi străpunge suflarea ca o furcă, simt cum stă în fața mea precum un sfânt.

Dacă n-aș mai fi oare și-ar aminti cineva de mine? Și cum și-ar aminti? Și-ar mai aduce aminte de fata asta cu părul roșu și cu pistrui pe spate? Cum și-ar aduce bieții de ei aminte oare? Eu una n-aș putea să-mi aduc aminte de mine așa cum aș vrea, așa că să n-o faceți nici voi.

Sufletul ăsta romantic și cimentat la ce mi-e bun oare, nu știu... Vreau să ne punem mâinile într-o mare de ciment încă umed și să rămână urmele mâinilor noastre acolo pentru totdeauna. Țsta e singurul mod în care ne putem fi unul altuia pentru totdeauna. Singurul. Cât urăsc mirosul ăsta aspru de vară, nici nu vă puteți imagina. Corpul și mintea încep să fiarbă amândouă în aerul verii ăsteia, aer cumplit de indiferent față de ura mea pentru el. E ca un ciob care-mi urcă pe nări, apoi coboară încet, din ce în ce mai încet.

Simți?

Coboară și se împiedică de cărnurile mele tinere și de pieile nevăzute și simt cum mă despică pe dinăuntru, îmi face aerul ăsta irespirabil un fel de autopsie, fără ca eu să știu măcar ce se întâmplă cu mine. E mult prea vară aici și nu-mi place cum văd ceața aia murdară și aburindă deasupra betoanelor sub care își sprijină zeei mâinile imense. E vară aici și mă urăsc pe mine vara. Îmi curg încet și liber, neastâmpărate aproape picăturile dulci de sudoare pe rochia transparentă. Mă uit în propria poală fragedă și văd cum s-a făcut deja un aranjament circular de picături mari și mici. Vai de mine, cât de nobil mi se pare să-mi țin comoara ochilor pe suprafața pântecelor mele! Domnule! Domnule ce stai acolo, adu-mi o barcă mică din lemn de cedru și fă ca ea să aibă pânza albastră! Te rog, domnule de acolo, am să o pun cu grijă pe valurile mele dulci și am să-i dau un brânci subtil ca să o ia înspre larg. Dar cum să nu știu nimic despre „a naviga”? Cum să nu știu, când doar eu însămi aici sunt deja îndatorată apelor și mărilor și catargelor de care trebuie neapărat să mă legăn. Cum să nu știu? Mă faceți să râd.

Îmi iau bărcuța și o pun pe marea cu apă dulce din poala mea și începe să se învârtă de jur împrejur și se tot învârte și ce să vedeți... dispare.

Îmi ia șina spinării foc și simt cum îmi cresc un fel de aripi dintr-un chirpici murdar și vechi. Vreau să mă înalțe, să mă ducă acolo de unde să mă văd strălucind, apoi arzând, apoi transformându-mă într-un fel de cenușă albă. Se ciocnesc toate șinele de tren care se abat pe tot trupul meu atât de alb și atât de fraged; trup pe care dacă încerci să îl despici, s-ar putea să fumege, s-ar putea să găsești vagoane de neliniști și de dureri. Vreau ca locomotiva mea să nu se oprească pe șinele astea ruginite încă.

Sosirea scribului

Ion MANEA

Nu m-am băgat până acum în poveste, am lăsat-o să se depene de la sine, dar acum trebuie musai s-o fac.

A sunat telefonul, am văzut cine era și a trebuit să răspund.

Cum să nu răspunzi lui Ion Ionescu?

- Rapsodule, e timpul! mi-a zis. Încalecă pe calul tău năzdrăvan și pornește înapoi! Căci numai dacă pleci acum, vei ajunge la timp la Marea Nuntă!

- Vai, încerc eu, dar sunt prins acum în atâtea treburi, scriu de trei ani la romanul ăsta și dumneata mă zvârlă de la masa de lucru direct pe șaua calului, și e și tare cald afară, maestre, cod portocaliu, se poate așa ceva?

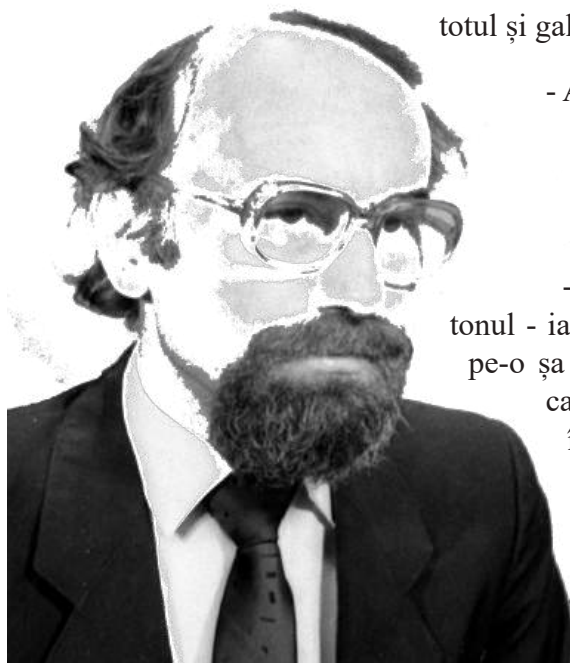
- Fără subterfugii! Știi foarte bine că e musai să fii aici! Lasă totul și galopează înapoi, altfel...

- Altfel ce?

- Altfel pierzi finalul, rapsodule!

- Îl știu deja, maestre vrăjitor, lasă-mă să-l scriu!

- Măi, scribule, - și aici Ion Ionescu a ridicat puțin tonul - ia zi, cum ai putea tasta tu la urmă că ai încălecat pe-o șauă și ne-ai spus povestea așa, dacă nu vii aici, cu calul tău și cu harnașamentul de rigoare? Pe ce vei încăleca tu în final, scriitorule? Ia zi!

Avea dreptate Ion Ionescu, fostul meu profesor de la Facultatea de Neovrăjitorie din Riabla, unde predă sub numele de Cristea Columbeanu, ca să nu afle tiaglezii, prietenul

meu cel mai bun acum, omul pe care îl admir din toată inima pentru tot ceea ce face și gândește, idolul meu cel de toate zilele.

- Bine, maestre, am să vin! i-am zis.

Am închis laptopul, mi-am pus în rucsac lucrurile absolut necesare unei asememea călătorii, m-am dus în grajd, mi-am luat calul, am încălecat, nu fără oarece efort, și am pornit la drum.

N-aveam o distanță prea mare de călărit, din satul meu de pe malul Buzăului de câmpie, Moșești, și până la acele ținuturi legendare, ale Elenei și ale lui Hector, erau doar vreo sută și ceva de kilometri. În plus, gândeam că totul duce spre acele locuri, râul însuși, pe malul căruia mă născusem și locuiam, pornise cu enorm de multă vreme înaintea mea tot într-acolo, mai întâi contopindu-se cu Siretul în țara Riabiei și apoi, împreună cu el, în Dunărea cea mare, în țara Tiaglei.

Am mers când la pas, când la trap, când la galop, dar de cele mai multe ori am călărit cu a treia viteză, pe primele două le-am folosit doar ca refugii de odihnă intermediară, mai ales după ce înaintam o vreme cu 45 de kilometri la oră, iuțime pe care îmi propusesem să n-o depășesc niciodată. Țineam și țin foarte mult la calul meu.

Și iată-mă apropiindu-mă!

Clădirea aceea impresionantă, cu turnuri, coloane și arcuri de beton și sticlă mi-a răsărit în privire spre seară, asfințitul, care răsufli în spatele meu, o învăluia într-o lumină stranie, de nedescris, cufundând locul mării nunți într-un mister desăvârșit, crepuscular.

Parcă de nicăieri, parcă din pământ sau parcă din cer, îmi apărui în față Ion Ionescu însuși, îmbrăcat în zale, cu spadă la brâu, cu saboți din lemn de stejar în picioare și cu coif terminat cu o mică antenă parabolică, altfel decât îl descriesem eu în timpul luptei cu Terente Stelaru. Îl însoțea un cavaler îmbrăcat identic.

- Ia calul domnului și du-l la adăpost! îi zise.

Soldatul așteptă să descalec și îmi lua murgul, dispărând.

Ion Ionescu îmi reperase imediat întrebarea din privirile ținute fix pe antenuța parabolică din vârful coifului său. Mi-a zis:

- Ne mai schimbăm și noi, ce mama dracului! Era firesc să ne adaptăm după venirea ălor de sus. Dar noi ne păstrăm ființa și obiceiurile, de aia m-am costumast așa ca să te întâmpin!

Și, în timp ce vorbea, s-a auzit mai întâi un fel de susur, ca atunci când te apropii destul de mult de o cascadă, apoi o lumină puternică, un fel de fulger cât întreg cerul, a aprins totul, așa de multă lumină fusese preț de o clipă, încât l-am văzut pe Ion Ionescu strălucind ca un rug aprins. Apoi totul a intrat în normal, a fost ca și cum un bliț enorm eclatase de undeva de sus.

- Privește, Ioane, strigă profesorul în timp ce-mi arăta ceea ce nu credeam că am să văd vreodată.

Un arc de de lumină multicoloră străbătea cerul dintre Riabla și Tiagla, era ca un pod, exact ca un pod roșu, oranj, galben, verde, albastru, indigo și violet, înălțat deasupra tuturor, cu un capăt într-o cetate și cu altul în cealaltă, și presărând în

jur o iluminatie discretă, când continuă când intermitentă, dar fascinantă.

- A revenit curcubeul de noapte! Semn bun, poete! strigă Ion Ionescu, aruncându-și de încântare cât colo coiful cu antenuță parabolică în vârf.

Și, în timp ce-și recupera obiectul de prin iarbă, mai zise:

- Este el curcubeu, dar mai mult decât atât, este pod rulant între Tiagla mea și Riabla ginerelei! Te urrci în lumină și în zece minute ești, dincolo, în celălalt oraș! E ca o scară rulantă continuă și de mare capacitate, în dublu sens, și pentru pietoni, și pentru mașini, și pentru trenuri de metrou!

Priveam în tăcere și parcă și vedeam marele trafic.

- E darul meu de nuntă, prietene! mai zise. Măine, după ciorba de potroace comună, îi vom face inaugurarea.

Apoi dispăru la fel cum apăruse, iar eu mă trezii singur în mijlocul plăsmuirilor mele. Mă speriasem puțin, nu știam încotro s-o iau, când simții mâna mea dreaptă cuprinsă într-o mână rece, nepământeană, am ridicat privirea și am văzut-o pe Iris aterizând blând lângă mine. Mi-a lăsat mâna, iar, cu cealaltă, m-a cuprins pe după mijloc și a început să dea din aripile ei argintii, înălțându-se cu mine cu tot, nu înainte de a-mi fi șoptit:

- Vino, eu mă voi ocupa de tine în continuare!

Zburam deasupra tuturor pentru prima dată, admiram priveliștea și adu-mecam cu nesaț parfumul inefabil al zburătoarei care dădea de zor din aripi și pentru ea și pentru

mine.

- Ia zi, ești însurat, rapsodule? auzii întrebarea ei

- Nu, momentan!

- Ei, lasă, găsim noi o soluție! mi-a zis strângându-mă afectuos și enigmatic de mijlocul de care mă înșfăcase.

A aterizat apoi cu mine în mijlocul sălii imense de nuntă, depunându-mă cu grijă pe un fotoliu confortabil fixat deasupra tuturor lucrurilor, a celor ce sunt precum sunt și a celor ce nu sunt precum nu sunt.

- Stai aici și privește! mi-a mai spus și și-a luat zborul.

Sosirea scribului

Ion
Manea

Casa babei Rița

Ion DULUGEAC

Dimineața părea măreață și prevestea o zi minunată de vară. Cerul era senin și nici un nor nu se vedea pe bolta albastră și limpede ca ochii unei fecioare. Cum stelele se mistuiseră, iar vestitul Luceafăr al dimineții, înfrunța semeț valurile de lumină, colorată ici-colo în trandafiri și liliachiu, prin care ziua aceea liniștită inunda ușor zarea îndepărtată.

Aerul proaspăt și răcoros nu era mișcat de nici o adiere de vânt, în timp ce fânul de pe pajiștea de alături, din curtea lui Bulmac, stătea neclintit, făcând în ciudă câte unei tulpini de pălămidă, care trona pe miriște. Răcoarea și umezeala dimineții dădeau locului o bine meritată frăgezime, iar roua depusă pe frunzele avea înfățișarea unor mărgăritare care așteptau lumina soarelui spre a se schimba în diamante strălucitoare, bune de pus la gâtul unei femei.

După câteva luni de zile de când fusese lăsat la vatră, Dodu lu' Crăcan s-a îndrăgostit, în Piața Bazilescu, într-o duminică, de o fată din Dâmbovița. Tânăra venea cu marfă în piață, iar el, un flăcău chipeș, cu armata făcută, la nici o săptămână s-a dus la părinții Anișoarei, la Brezoaiele, în Dâmbovița.

Oamenii erau legumicultori în satul de la marginea șoselei ce ducea la Pitești, duceau legumele din grădina lor, dar luau și marfă din zonă și o vindeau la piețele din oraș. Acolo, în curtea gospodarilor Dodu, a cerut-o de nevastă și apoi a plecat cu trenul să o ducă pe aleasa inimii acasă, la Mogoșoaia. Dar în ziua când a sosit cu fata acasă, tatăl său adoptiv, Costică Crăcan, a murit subit. Astfel că Dodu s-a dus cu Anișoara după el, întâia dată la fiica lui Crăcan, la sora lui adoptivă Didi a lu' Crăcan, la casa acestora din Donca Simo, vecini fiind cu mătușa Rița. După scurte pregătiri, au mers la casa lui Jean a lu' Crăcan, din Strada Frumoasă, locul unde se afla depus trupul decedatului

său tată vitreg.

Cum nepotul lui Ion Grosu se mutase pe Strada Donca Simo, de ceva vreme, avea o gașcă de prieteni încă de mic. Fusesse coleg la școală și de joacă cu Florin Petre, zis *Scaloi Țiganu*, Costel Șerban, zis *Ispan*, Adrian a lu' Margareta lu' Zinca, zis *Trotinetă*, Vasile Șerban, zis *Botu*, sau cu turcul Aslan Kadri, pe care Ion îl botezase *Giană de porc*... Gașca făcea deseori glume bune, dar și numeroase golănii. Se aflau pe stradă și-l salutară pe Nea Dodu, care era cu 20 ani mai mare decât ei.

La două case de curtea lui Dodu, locuiau cu chirie doi tineri care se iubeau nevoie mare, Luiza și Mitică. Își pusese în gând să-și ridice casă, așa că femeia, mai bună de gură, s-a dus la Baba Rița, care trăia cu bărbatul ei, Sandu Dulgheru, și cu amantul Moș Ștefan într-o cameră cu două paturi. La ei pe jos era praful mai mare decât pe stradă și mai avea și o găină, ce o ținea sub pat, care făcea câte un ou pe zi. Rița îl lua și-l vindea la cârciuma *Moara cu Noroc* pentru câte o secărică.

Luiza, care împlinise 24 de ani, se duse la femeia care umbla mai mult beată decât trează, știind că bărbatul său avea dreptul la un teren în curtea babei. După ce i-a dat o cinzeacă de șliboviță, a început să-i spună de intenția sa de a primi o bucată de teren, să-și ridice o casă. Iar Rița, care deja trăsese câteva guri de băutură, s-a uitat la ea și i-a spus:

— Ce vrei, fâi Luizo? Vrei să-ți faci casă?

— Da, vreau să fac casă, babo, și am să te îngrijesc pe tine și pe Moș Ștefan, toată viața, cu tot ce aveți voi nevoie! se angajă tânăra, zâmbind.

— Da, bine, fâi Luizo, dacă îmi dai zilnic secărică, uite, îți dau terenul ăsta până la părul de colo, ce zici? rosti femeia ducând sticla la gură.

— Da, Babă Rița, am să-ți dau zilnic să bei! Și-ți voi face și de mâncare! rosti fata.

— Bine, bine, fâi Luizo, maică, dar de nu-mi dai... secărică, dai de dracu'!

— Mătușică, dacă am zis că dau, apăi îți dau și... secărică, zâmbi poznaș fetișcana.

Pe când Luiza lucra de zor la casă, bărbatul ei făcu în curte o groapă de var, din care scotea câte o roabă de var stins, să aibă muncitorii la construcția locuinței. Dar femeia, care nu se mutase încă, a doua zi a văzut roaba goală, și uitându-se în stânga și-n dreapta, nu a găsit nimic, fiind nedumerită unde dispăruse varul din roabă. Mergând pe lângă gard, uitându-se la vecina ei, Anișoara lu' Dodu lu' Crăcan, a observat că toată curtea era vopsită în alb cu varul de la ea. A umplut din nou roaba și s-a dus să se certe cu Anișoara, iar în lipsa ei fiul ei Valentin, de numai doi ani, jucându-se, a căzut în roaba cu var.

Disperată, Luiza a început să zbiere cât o ținea gura, alarmând vecinii. Spre norocul ei și al copilașului, Viorica lui nea Vasile Șerban tocmai mulse vaca, așa că i-a spus tinerei mame că-i dă laptele. Imediat, a pus cele două găleți de lapte într-o albie din lemn, unde Luiza și-a spălat copilul, salvându-l. Apoi a chemat Salvarea; l-au dus pe cel mic pentru două săptămâni la spital, unde i-au făcut din nou spălături, injecții și tratamente la arsurile diminuate datorită laptelui oferit de tanti Viorica.

După incident, Luiza a bălăcărit-o

ca la ușa cortului pe Anișoara. Aceasta avea prostul obicei să vină seara, pe la orele 21-22, să ceară împrumut, fie o cană de ulei, fie de făină, orez, sau alteori câte o pâine. Într-o seară, venind Luiza acasă, Mitică, întors de la lucrul în schimbul doi, nu avea cu ce aprinde lampa cu petrol în casă, și i-a cerut un chibrit Anișoarei; femeia de la Brezoaiele a zis că nu e bine să dea chibrit noaptea... Așa că Luiza a măscărit-o ca la ușa cortului și i-a spart și geamul de la fereastră cu o cărămidă.

Luiza nu știa cum au perceput vecinii momentul întâlnirii cu lumea în care intraseră cei doi tineri și dacă asta a avut o semnificație specială pentru viața lor. Dar Luiza, în mod sigur, a fost permanent marcată de amprenta aceluiași moment din viața sa, în acele timpuri. Ea va rămâne veșnic recunoscătoare bătrânei femei care a primit-o sub acoperișul ei, la sfârșitul acelei prime jumătăți de secol, care a însemnat mult pentru tânăra femeie.

Deci, casa din *Donca Simo* nr. 18, pe care astăzi eu numit-o *Constantin Brâncoveanu*, a fost și a rămas casa ei de suflet, deși în realitate era doar o casă în care stătea și Moș Ștefan, unchiul ei. Casa, avea două uși înalte din lemn, cu frumoase profiluri ornamentale, din păcate baricadate și camuflete de Baba Rița sub niște draperii groase, cu rolul de a izola, cât de cât, fonic, spațiul care îi aparținea.

În plus, Luiza, avea privilegiul unei bucătării separate, de care probabil nu s-ar fi bucurat dacă vechiul corp de casă n-ar fi fost gândit să aibă o cameră pentru servitoare, transformată ulterior în locul în care femeia putea găti liniștită. La comun rămăsese doar curtea și toaleta, care, chiar dacă baba nu o întreținea, cele două familii o împărțeau.

Bărbatul Luizei fiind bun gospodar, reparase gardul și amenajase curtea cu gazon. Iar nevasta lui pusese straturi de legume în partea din spate, către părul bătrân al lui Moș Ștefan, de unde băieții din Colțul Parisului, furau deseori fructele mari, dulci și zemoase.

Holul prin care intra Luiza în casă, era de fapt o verandă largă, întinsă de-a lungul tuturor camerelor, luminate toate de câte două ferestre dinspre curtea interioară.

— Ce faci, fata mea Luiza, bei cafea? o interogă Rița.

— Da, Babă Riță, vrei să pun una și pentru tine, sau pentru Moș Ștefan? zise tânăra.

— Da, pune o cafea lui Ștefan, dar mie dă-mi o secărică, ce zici? rosti femeia, voioasă.

— Babă Riță, am să-ți dau o cinzeacă să bei! Dar nu vrei și de mâncare? rosti fata.

— Luizo, maică, doar... secărică, atât vreau!

Strada către Palat, denumită *Donca Simo*, era strada de acces din șosea către Casa de Creație a Scriitorilor, de curând deschisă la Castelul Brâncovenesc. Seara părea cucerită de mantia nopții, trecând spre lumina zorilor zilei de miercuri, iar pe drumul pietruit cu piatră cubică rulau zgomotos două camioane încărcate cu bușteni, grăbindu-se să ajungă la gater.

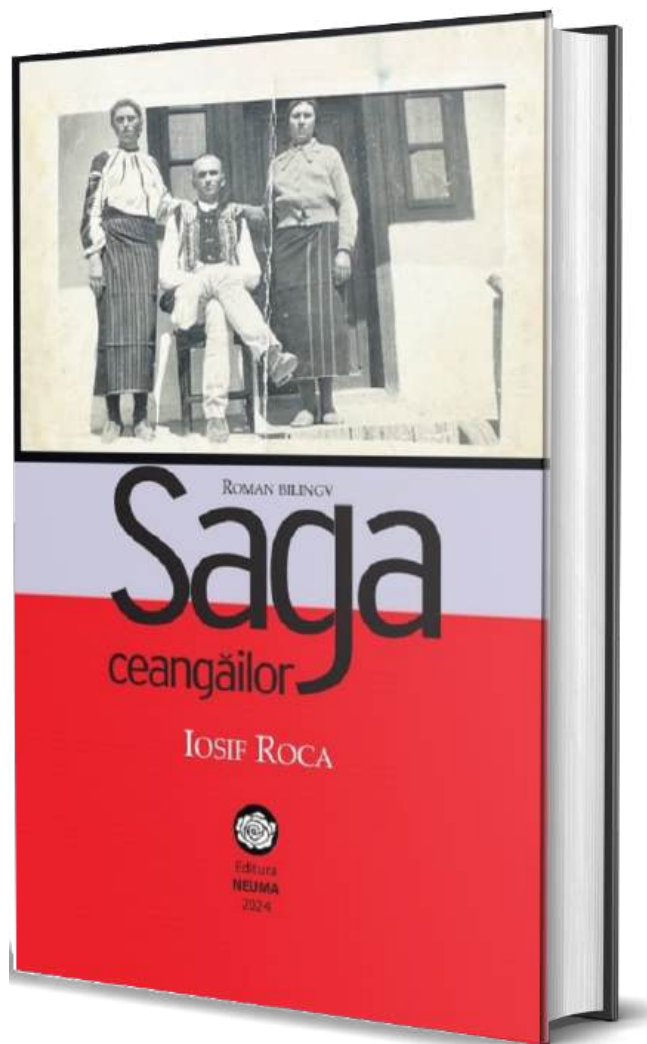
Fructul dulce amar al identității

Nicolae BACALBAȘA

Iosif Roca privește în unda zbătătoare precum Narcis. Narcis să se autominuneze, să se autodesfete. Iosif Roca să se oglindească, să-și cunoască chipul. Chipul etnic. Cine sunt? O populație aruncată în mijlocul Moldovei, catolici înfocați în mijlocul unei mări ortodoxe, vorbind o maghiară modificată, o populație coagulată de un sistem cultural complex iată o enigmă absolută.

Sunt denumiți ceangăi de cei din jurul lor, termen depreciativ, ceva ce ar însemna sânge amestecat, înstrăinat. Ungurii nu-i iubesc, nu-i respectă dar îi vor. Îi cultivă în cadrul expansionismului lor microimperial. Pentru români, pentru mulți români sunt boanghini, făpturi ungurești. Într-o țară unde ungurul era grof și românul iobag, boanghina trezește amintiri ancestrale nu tocmai plăcute.

Roca evocă un moment care posibil a fost determinant în viața sa. Împreună cu un grup de alți copii merge pe jos 14 km, desculți, apoi cu autobuzul să ia cu desagile pâine din Bacău. Să ostoiască foamea. Și sunt agresați ca bozgori. Moment poate la fel de important ca și cel legat nu de autobuz, ci de tren când avocatul indian Gandhi este aruncat din tren de la clasa întâia: nu e pentru

indieni. Așa s-a născut Mahatma Gandhi care i-a costat pe englezi India.

Dacă rămânea avocat la Londra, respectat, posibil că ar fi rămas un om al sistemului englez. O jignire poate rămâne ca o arsură nevindecată care te doare toată viața.

Înainte de a descoperi cine este, Iosif Roca ar fi trebuit să descopere legile necruțătoare ale vieții. Aceste legi nu țin de morală, ci de biologic. Diferența creează ură ne avertizează Stendhal. Două denumiri românești a unor populații conlocuitoare au fost interzise de justiție: jidan și țigan. Rolul geneticii în viața comunității este negată.

Nu există rase umane. A susține contrariul este periculos, dacă nu penal. Și totuși biologia a arătat cum că și ființele unicelulare, amebe în anumite condiții se sacrifică pentru alți congemeni formând un fel de ciupercă la care indivizii din picior sunt condamnați. Tendința spre sacrificiu e cu atât mai mare cu cât proximitatea genetică e mai mare.

Există istorici care afirmă componenta rasială a ambelor războaie mondiale. În încercarea de a găsi oglinda fermecată a identității, Iosif Roca apelează la ADN.

Român! Genetic român. Poate fi fericit? Asta înseamnă că cel care dădea cu pantoful în traista lui cu pâine făcuse o greșală tragică? Să fim serioși. Cel care în 1960 la Constanța, coleg la liceul „Mircea cel Bătrân”, fiul unuia care cânta la corn în fanfara armatei, unul Ciocan care m-a turnat la securitate că eram nepot de moșier, era român. Numai o minune (categorie existențială care este unul din stâlpii recepționării lumii de către Roca) m-a salvat. Fusesem dat afară din UTM, ce

facultate să mai doresc.

Când s-a îmbolnăvit al doilea Tovarăș ca importanță din regiunea Dobrogea și a ajuns pacientul mamei mele, tovarășul era îngrozit să nu moară. Și a plătit prețul. Iar eu am învățat violent să nu aparțin unei nații, ci unei clase sociale. Când am văzut mai îndeaproape ce-i și cu această clasă am înțeles că aparțin doar familiei.

Așa că domnul Roca este extraordinar, chiar excesiv de tânăr. Pe de altă parte domnul Roca ignoră o altă componentă esențială a realității: civilizația

În 1993 politologul Samuel Huntington a emis ideea fundamentală că identitatea nu este etnică, ci civilizațională. Ciocnirea civilizațiilor!

Iugoslavia implică populații cu aceeași structură genetică, cu aceeași limbă, dar cu religii diferite: ortodoxi, catolici, musulmani. De aici ură și crimă. Deși, repet, identitate genetică și aceeași limbă.

Rușii, ucrainenii, polonezii au o identitate genetică unică. Diferență religioasă și în mare parte lingvistică. Ură, violență.

Așa că sigur ceangăii sunt ADN-identici dar limbă și religie diferită. Ori limba înseamnă identitate. „Limba modelează sufletul” susținea spaniolul Ibanez.

Cât privește religia...Românul nu e religios, românul se ține de ritual. Trăgând cruci în neștire, păcătuiește. Cred că tot din ritualism se zbârlește la credință altora.

Cartea lui Iosif Roca e îmbibată de credință precum ficatul de sânge. Numai că de o credință cu totul specială. Vârfurile bisericii catolice l-au vândut de mult pe Iisus. „Marele inchizitor” al lui Dostoievski

este numai cea mai cunoscută demonstrație. Este creștinism muiat în blestemul Puterii și al orgoliului. Comunitatea ceangăilor este la ora prânzului cutremurată de bătaia clopotului și încremenește în trăire cristică. La acea bătaie a clopotului ceangăii devin celulele unui singur organism. Eu nu pot decât să îi admir. Așa cum admir și pe musulmanii care de 5 ori pe zi la chemarea muezinului înțepenesc pe covoraș cu fața spre Mecca. Credința este un dar biologic (s-a demonstrat acest lucru) permițând supraviețuirea prin sfidarea logicii și a evidenței. Și un ritual de coagulare spirituală miraculoasă. În locul lui Iosif Roca, dacă soarta m-ar fi plasat în această comunitate aș fi trăit organic aceste clipe, absolut identitare neîncercând după o identitate pierdută pentru că unii sau alții te numesc corcitură. După cine tânjești? Ia uită-te bine, mai bine în jur. Cât privește pe unguri să ne amintim de doctorul polonez Lem: Mulți îți vor binele, ai grijă să nu ți-l ia. Ungurii au fost de la început o entitate etnică redusă care s-a pomenit cu un imperiu mult mai mare. Și a început să unjurească prin corupție, momind. Și folosind și șantajul. Protoaristocrația română s-a unгурit. Altfel pierdea rangul și averea. Cine nu a acceptat a dispărut. Și Kossuth și Petoffi au fost străini care au pus botul și s-au unгурit. Era o afacere rentabilă ca și turcirea în Imperiul Otoman. Astfel că ceangăii ar fi trebuit să se mulțumească (și să mulțumească Domnului) pentru coerența propriei comunități. Alte patriotisme... Lucidul Topârceanu, prizonier în primul război mondial la bulgari, supraviețuind doar prin noroc, mare noroc și legături cu progermanii români a avertizat: Du-te doar la luptă, Pentru țară mori, Și-ți va da nevasta, Un copil din flori. În ce privește stilul cărții lui Iosif Roca ajungem la un fenomen absolut interesant. Roca reușește să închege trăirea sa ceangăică prin atingerea unei stări șamanice. Nu mulți au

această posibilitate. Știm acum că trecutul, prezentul, viitorul se află într-un cloud nedefinit, la care există acces parțial. De aici premoniția și posibil intuiția. Roca reunește credibil lanțul de sânge a generațiilor. Evident nu prin imaginație ci prin ceva greu de definit și sesizat. Și de asemeni proza lui Roca stă sub semnul minunilor. E un procedeu literar? Nici vorbă, este o realitate a vieții pentru care trebuie să ai ochi să o vezi. Termenul de ghinion și de noroc nu sunt speculații ci realități inexplicabile ale vieții. Eu m-am întâlnit repetat cu minuni în viață. Deși nu am darul credinței am fost nevoit să le recunosc și să mă închin în fața evidenței. Mai mult, doctor bătrân și cinic, fără darul-harul credinței spre profundul meu disconfort sufletesc a trebuit să admit existența predestinării și a metempsihozei, migrația energetică a sufletului. Așa că „Saga ceangăilor” a lui Iosif Rota pentru mine a avut partituri multiple. Oricum am privi este o carte care a ocupat o nișă ce impunea ca imperiozitate atenție, este un eveniment etnografic, sociologic și literar. Literatura înseamnă violența adevărului. „Saga ceangăilor” e literatură și imn aproape păgân prin violența a identității.

Saga ceangăilor

Re-naștere

Gabriel GHERBĂLUȚĂ

**„dacă vei avea nevoie cândva de
viața mea, vino și ia-o!”**

desparți în silabe culorile ascunse în negru
la colțul străzii câinele orb își caută stăpânul
nu-l găsește

unde stai ascuns, Doamne?
nu ai lăsat nicio urmă în zăpadă
și nici pe apă nu-ți zăresc pașii

o tarantulă coboară pe singura rază de soare
o singură ață de lumină și mai multe silabe
negre
cuvinte care nasc păianjeni

un câine orb caută urma poeziei
crede că a găsit-o
se înșală

din carte se tot aude o voce pe repeat,
„dacă vei avea nevoie cândva de viața mea,
vino și ia-o!”

re-naștere

marea-și leapădă picurii de eternitate între
firele de nisip
țărnul , o găletușă cu o lopățică uitată de
copilul din tine acolo, pe
plaja aleasă de toamnă să-și bronzeze zilele
lui septembrie,
umbra stolului de pescăruși ciugulind din
pâinea dulce a zborului
și linia orizontului – semn al despărțirilor
de un trecut ascuns
în spirala desenată de un melc ce-și zidește
cochilia

din mare se naște o altă Venus din Millo
care nu și-a pierdut încă brațele
frumusețea e pe mâini bune

deja vu

au pârjolit Olimpul să vadă dacă zeii rezistă
focului
din curiozitate i-au dat foc ciclopilor din
grădina viitorului Nero
m-au prins când urcam muntele târându-
mi umbra șchioapă și ea

deodată se luminează a întuneric pe creastă

un înger trâmbițează prăpădul
cercul se închide tremurându-și diametrul
peste latura prisme

e vară indiană și îngerul negru e pe țărmul
mării

un anonim (azi) rescrie istoria care rămâne
neterminată
din lipsă de cerneală / e sâmbătă seara și
librăriile-s închise

în Olimp zeii se pregătesc de culcare

meteo

fiecare poet poartă o mare în suflet
cu o plajă plină de cuvinte / lumină

aștept o toamnă a albatroșilor singuratici
și corabia lui barbă roșie
defilând pe strada principală

domnițele speră să fie răpite și închise în
poezul perfect

la breaking news știrea zilei / poezia a
devenit monedă forte
poetii – corporatiști

marea din mine lasă la fereastră silabe
argintii
a venit toamna
eu încă nu...

deja vu

cineva repetă obsedant ” a ve-nit toam-na, a
ve-nit toam-na ”
vinilul pe care chronos a imprimat
calendarul e zgâriat
soare, lumină, caniculă și vara rămâne acolo
pe coapsele tale

a ve-nit toam-na, a ve-nit toam-na...

aiurea! cuvintele emană aceeași căldură
doar vișinele au devenit vișinată și boabele
de grâu – pâine

buletinele meteo sunt pline de ”vine
toamna, bine-mi pare / în grădină am o
floare!”

fecioarele și balanțele cred că au dispărut
din calendar

chronos suferă de alzheimer

nocturnă

seara asta luna e foarte obosită
niciodată nu am mai văzut-o așa / cu fața
căzută și palidă
se trânteste pe bancă lângă mine cât pe ce să
alunece în băltoaca de pe alee

au ieșit călugărițele la întâlnire /profită de
întuneric
și fac avansuri soldaților care au sărit gardul
după apelul de seară
scârbită, luna scuipă niște raze printre dinți
aerul din parc e plin de hormoni
orașul se întoarce pe partea cealaltă prin
somm

a-na n-are me-re
le-a mâncat

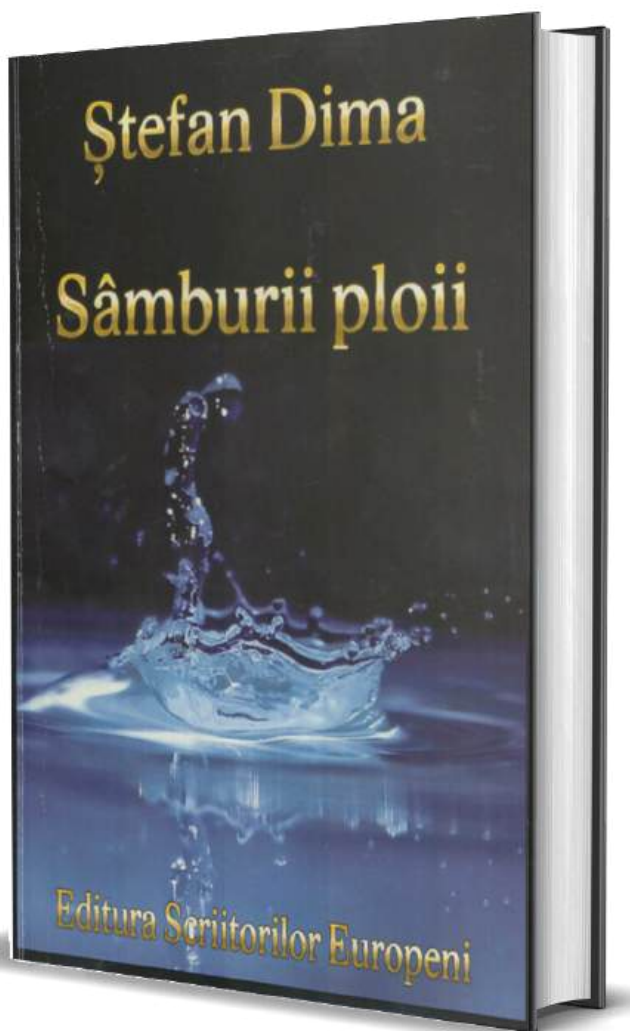
Sâmburii Ploii

Marius DUMITRACHE

Lectura unei cărți este întotdeauna o călătorie. Mai lungă sau mai scurtă, neobișnuită sau plictisitoare, pe care simți nevoia să o reeditezi sau nu. Dar întotdeauna începe cu coperta și nu cu prima pagină, așa cum am fi tentați să ne gândim. În cazul lui Ștefan Dima, titlul „Sâmburii ploii”, creează în mintea cititorului un creuzet, în care se vor naște imaginile și viziunile generate de poezia acestuia. Și dacă anumite versuri se adresează prin melopeea lor auzului, „Sâmburii ploii” pot încolți numai în mintea celui ce se apleacă curios asupra lor. Mai exact în acel loc în care iau naștere trăirile adresate „ochiului interior”.

„Pentru al lebedelor dans de neoprit,
Prins în șoaptă, flacăra de infinit,
Ceva frumos, prin muzică șoptit.”

Pe măsură ce „numărăm” „Sâmburii ploii”, devine tot mai limpede că Ștefan Dima nu a pus în paginile așternute, doar imaginația sa adusă pe marginea creativă a unei transe autoinduse, ci a privit în sine, în trecutul său, în viața parcursă până acum, pentru a izola și a cataloga acele momente cu adevărat importante. Acele momente care până la urmă ne definesc pe toți, poeți sau

nepoeți. Întrebări fundamentale, ivite din îndelunga căutare a înțelegerii sinelui și a misticului întâlnit pe această cale, „Quo vadis, Domine?”.

„Lângă perdeaua singurătății,
Pașii ploii mă-ntreabă,
Tu bântuitorule pământurilor,
Unde vrei să ajungi?
Pe cine cauți?”

Născut pe meleagurile Buzăului, multe din poeziile sale par să-și tragă profunzimea din energia unor plaiuri, ale căror folclor și legende le așează undeva în clasamentul primelor trei locuri ca putere de inspirație în România, regăsind în anumite versuri, frustrarea iubitorului de țară în opoziție cu ceea ce se întâmplă în jurul său, vezi lacrimile care cad de dorul copiilor plecați din țară.

Pe măsură ce parcurgem poeziile acestuia, în pofida unei aparente abordări aleatorii, se limpezesc patru planuri distincte, asemeni celor patru puncte cardinale. Viața, Cerul ca reprezentare concretă a Universului, Timpul și Moartea sau sfârșitul așa cum îl înțelegem noi.

Poezia lui Ștefan Dima se circumscrie acestor repere inspiraționale, fiecare în sine părând să fie la un moment dat, subiect de meditație pentru poet. Sunt invocate adesea elemente cosmice precum Soarele și Luna, stelele și cerul nopții și relația lor cu Timpul de sine stătător. Acesta din urmă, desfăcut și dezbătut în milioane de ecuații și matrici de către știință, rămâne un mister ascuns înțelegerii umane și revelat doar din când în când sub forma viziunii sau a inspirației unui poet sau a unui matematician.

„Pe umerii oceanului
Vedeam zâmbetul Timpului”

Cât despre Viață, autorul este evident tributar trăirilor și evenimentelor care l-au marcat de-a lungul drumului parcurs până acum, aceasta fiind probabil cea mai importantă sursă pentru imaginile și metaforele create de „Sâmburii ploii”.

El nu inventează, ci transpune în cuvinte experiența sa de viață. Binomul viață-moarte sau început și sfârșit, ne definește pe toți, dar numai unii dintre noi reușesc să dea formă unui conținut pe cât de profund, pe atât de greu de definit. Unii sunt filozofi, iar alții sunt poeți, Ștefan Dima făcând parte dintre cei din urmă. Deși încărcată de ”plumburi” norilor de deasupra Munților Buzăului, poezia sa conține revelația unui nou început, mitul Păsării Phoenix și ciclicitatea spiralată a vieții, așezate în metafore născute din ”semințele” inspirației sale.

„Tac de vorbă
Cu frumoasa nopții, Luna,
Despre puii de stele născuți mereu
Din trup de curcubeu,
Într-o viață nouă,
Ca un zbor de fluturi, cu aripi de rouă.”

Natură, Cosmos, Viață. O lectură ce împinge la meditație și la reflexia interioară a temelor abordate de autor. În final, doar... poezie.

Heraldica Moldovei

(XIV - XIX)

Radu MOȚOC

Adevărata emblemă aparținând din timpuri străvechi Moldovei, recunoscută și perpetuată de-a lungul veacurilor ca însemn oficial al acestei țări, a fost capul de bour văzut din față, cu o stea între coarne¹.

Pe teritoriul țării noastre au fost descoperite numeroase resturi osteologice, care provin din mai multe epoci geologice. Bourii au fost considerați de către strămoșii noștri drept un vânat deosebit, rezervat capetelor încoronate, sau tinerilor luptători, care doreau să-și confirme curajul. Se pare că bourul ar fi dispărut și din cauza distrugerii treptate a pădurilor și a zonelor sălbatice.

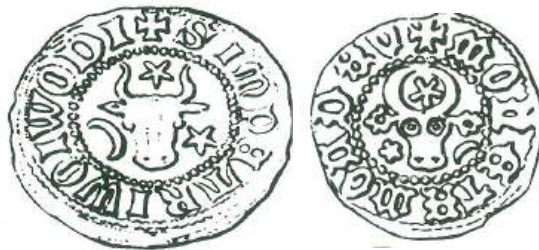

Fig. 1 Gros emis de Petru I Mușat și gros din perioada lui Ștefan cel Mare

Epocal este momentul unificării Țării Moldovei de către Dragoș, voievodul român coborât din Maramureș. Dragoș se afla în urmărirea unui bour rănit de săgeată, care străbătea o apă pentru a scăpa de urmăritorii săi. Cățeaua de vânătoare a lui Dragoș, pe nume Moldova, s-a aruncat cu bravură în apă pentru a urmării bourul. Din nefericire apa învolburată a înecat cățelușa. În final, Dragoș a ucis bourul, dar a fost îndurerat de pierderea credinciosului animal, pentru care a denumit râul Moldova, în amintirea cățelușei.

De la râul Moldova, denumirea s-a transferat foarte repede și asupra noii țări populată de comunități de români conduse de cneji, care l-au primit pe Dragoș să le fie domn unificator.

¹ Dan Cernovodeanu, Știința și arta heraldică în România, Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc. 1977, pag.82

Imaginaea bourului s-a transmis apoi și în heraldica atât de caracteristică a Moldovei, unde capul de bour este omniprezent în sigiliile tuturor domnitorilor acestei provincii românești. Efigia bourului împodobește și în prezent drapelul Republicii Moldova².

Fig. 2 Pecetea din 1676 a lui Antonie Vodă Ruset și pecetea octogonală a Doamnei Nastasia Duca din 1683

Primele reprezentări heraldice ale Moldovei au fost de ordin sigilar, datate din timpul lui Petru I. Pecetea lui Petru I atârnată de actul omagial din 1387 către regele Vladislav al II-lea Jagello înfățișează în centrul său un cap de bour, document care se află în arhivele polone. Vestigiile monetare sunt singurele care ne pot oferi o imagine clară a stemei Moldovei în timpul domniei lui Petru I. În groșii emiși de acest voievod cu prilejul baterii primelor monede naționale ale Moldovei, capul de bour apare cu vârful coarnelor recurbate în afară, având între coarne o stea în cinci raze.

Fig. 3 Stema Moldovei pe o pecete din 1814 a Departamentului din Străinătate și Stema Moldovei de pe pisania din 1535 a bisericii Sf. Dumitru din Suceava.

În timpul domniei lui Alexandru cel Bun (1400-1432) se produc unele modificări în aspectul capului de bour, care capătă urechi mari și coarne masive curbate înăuntru, între care este plasată o stea în cinci raze, și nu în șase, ca până atunci.

Odată cu apariția emisiunilor monetare ale lui Ștefan cel Mare, roza și semiluna vor reveni la poziția care flanchează capul de bour.

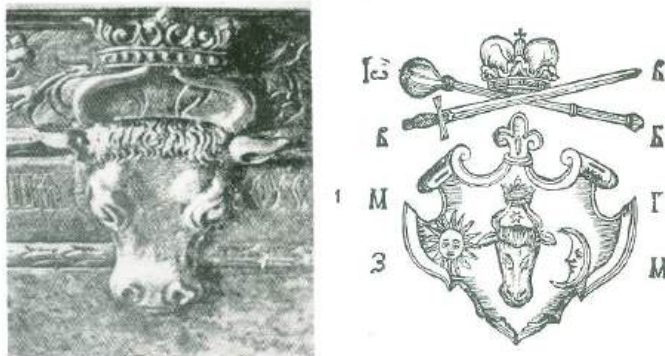

Fig. 4 Stema Moldovei pe agheasmatarul dăruit de Gh. Vodă Ștefan mănăstirii Sinaia la 1656 și Stema Moldovei pe Cartea de învățătură din 1643.

Din punct de vedere al evoluției stemelor din Moldova prin pecețile voievozilor ce se vor perinda pe tronul acestei țări, trebuie semnalat Antonie Ruset (1675-1678), care va introduce în scut elemente din stema sa de familie.

O nouă modificare cu caracter personal este semnalată în a treia domnie a lui Gheorghe Duca (1678-1684), care, stăpânind anterior și în Țara Românească (1673-1678), va pune să i se graveze în 1679 un sigiliu de stat cu stemele unite ale ambelor principate românești.

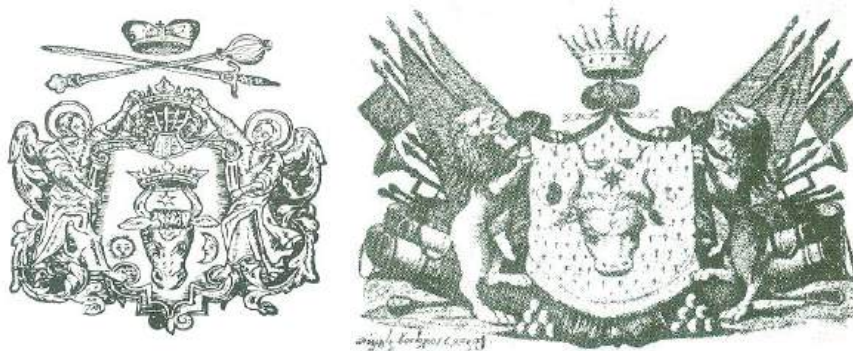

Fig. 5 Stema Moldovei pe Pravilele împărătești, Iași 1646 și stema Moldovei pe Codicelui Civil al Principatului Moldovei, Iași, 1817.

La 1814, capul de bour având între coarne o stea în șase raze este plasat sub un mantou de purpură timbrat de o coroană princiară. Stema cu cap de bour n-a figurat numai pe sigilii sau pe vechile monede ale acestui principat, dar și pe diferite documente epigrafice și pe diferite antete ale autorităților supreme. Printre elementele epigrafice unde apare stema de stat a Moldovei, este și pisania din 1535 a bisericii Sf. Dumitru din Suceava, ctitorie a lui Petru Rareș. Menționăm și stema Moldovei plasată la 1589 pe turnul de intrare al bisericii Sf. Gheorghe din Suceava, de către Petru Șchiopul, și pisania din 1664 a bisericii Sf. Parascheva din Lemberg, ctitoria lui Vasile Lupu.

Fig. 6 Stema Moldovei pe foaia de titlu a volumului *Sinopsis*, Iași, 1714, și Stemele Moldovei și ale Țării Românești pe coperta Albumului moldo-valah, Paris, 1848.

Pe frontonul ușii de intrare în biserica Golia din Iași se află stema Moldovei sculptată în piatră. O gravură în metal cu o compoziție heraldică se află și pe agheasmatarul închinat la 1656 de Gheorghe Ștefan mănăstirii Sinai, în care capul de bour este foarte expresiv redat, purtând o coroană domnească. Grafica laică și religioasă, încă de la primele tipografii din Moldova, foloseau pe scară largă reprezentări heraldice pe foile de titlu, însoțite de stihuri aduse ca un omagiu domnului sau înaltului prelat care a realizat lucrarea.

Stema Moldovei este tipărită și pe foaia de titlu a *Cărții de învățătură* apărută la Iași în 1643, sub îngrijirea mitropolitului Varlaam Moțoc. În continuare mai menționăm stema Moldovei tipărită pe *Pravilele împărătești*, apărute la Iași în 1646, și pe foaia de titlu a cunoscutei *Psaltiri în versuri* a mitropolitului Dosoftei, apărută în anul 1673. Acest gen de steme apar și pe volumul *Sinopsis*, tipărit la Iași în 1714, în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat, unde stema se află într-un cartuș ornamentat de formă ovală, care include și pe cei doi aștri. Pe *Codicele Civil al Principatului Moldovei*, tipărit la Iași în 1817, apare o stemă a Moldovei în care capul de bour este plasat pe hermina mantoului domnesc, purtând între coarne o stea în opt raze, deasupra căreia sunt plasați doi delfini (simbolul teritoriilor maritime ale Moldovei), iar mantoul de purpură este susținut de doi lei, în spatele cărora sunt numeroase steaguri simbolizând mai multe trofee. Este pentru prima dată când apar cei doi delfini, care vor fi ulterior și în heraldica Principatelor Unite. La începutul domniei lui Alexandru Ioan Cuza în Moldova (5-24 ianuarie 1859), înainte de alegerea sa ca domn și în Țara Românească, găsim o compoziție heraldică comandată pentru a împodobi capacul unui ceasornic oferit domnitorului. Stema derivă dintr-un prototip apărut în 1848 într-o publicație franceză și a fost folosită de Cuza și pe obiectele de uz personal, precum vesela. Odată cu Unirea Principatelor Române în 1859, noul stat creat va purta ca temă heraldică reunită ale celor două țări. Această reprezentare nu era inedită, deoarece emblemele celor două state mai apăruseră împreună în trecut, începând cu pecețile unor domni ca Mihai Viteazul (1600), Vasile Lupu (1639) și Gheorghe Duca (1674)³.

Heraldica Moldovei reprezintă un capitol interesant al istoriei care merită a fi consemnat și admirat pentru viitoarele generații.

IN MEMORIAM **A încetat din viață pictorul** **Gheorghe I. Anghel**

Corneliu STOICA

În ziua de 12 septembrie a încetat din viață la București pictorul Gheorghe I. Anghel, unul dintre cei mai importanți artiști plastici români contemporani, foarte cunoscut și pe plan internațional, care și-a trăit anii copilăriei și adolescenței la Galați, oraș în care de-a lungul timpului a revenit de nenumărate ori pentru a-și revedea părinții și prietenii sau să-și deschidă expoziții personale. Mai mult, în 2006, Gheorghe I. Anghel, dimpreună cu doamna tapiseriei românești Cela Neamțu și sculptorul Cristian Paul Bedivan au reprezentat Muzeul de Artă Vizuală Galați la Salonul Internațional de la Grand Palais din Paris, unde artistul a primit Medalia de Argint, iar instituția gălățeană a fost onorată de către Societatea Artiștilor Francezi cu Diploma și Medalia de Onoare pentru participarea exemplară la această celebră manifestare artistică.

Gheorghe I. Anghel s-a născut la 7 aprilie 1938 în Cluj. Un an mai târziu, familia sa se întoarce la Galați, localitatea de obârșie. De la vârsta de 10 ani a luat lecții de desen cu pictorița Dorothea (Lola) Schmierer-Roth. A absolvit Liceul militar de marină din Galați, Școala de marină comercială din Constanța, Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din

București, promoția 1964, clasa profesorului Ion Marșic și Catul Bogdan. În anul 2005 a obținut titlul de doctor în Arte Vizuale cu teza „Obiectul arheologic și importanța lui estetică”. A fost membru al U. A. P. R. din 1967 și profesor universitar doctor la Universitatea Națională de Arte din București, catedra de Pictură (1990 – 2010). Și-a organizat expoziții personale la Galați (1968, 1975, 1986, 1991, 2004); București

(1975, 1978, 1985, 1991, 1996, 1994, 1999, 2003, 2021); Roma, Milano - Italia (1981); Sofia – Bulgaria (1986); Salzburg – Austria (1987); Montreal - Canada, (1991); Cluj-Napoca (1992, 2004, 2021); Roma (1993); Viena (1994); Constanța (1996, 2000, 2001, 2004); Tg. Mureș (1998, 2006, 2021); Sibiu (1999); Turku – Finlanda (2000), Atena (2004); Auvers sur Oise și Frette sur Seine – Franța (2010); Montpellier – Franța (2014); Arlon – Belgia (2016, 2018); Buzău, Bistrița, Deva (2021), Bruxelles – Belgia (2021/2022), Cleon d’Andran – Franța (2017, 2023), Chișinău (2024), a participat la expoziții de grup de la București (1970, 1972, 1975, 1979, 1984, 1999); Manchester (1976), Salome (1979); Praga, Bratislava, Madrid, Szczecin (1979); Geneva (1981); Detroit, Columbus, Youngstown, Washington, New York, Ierusalim (1984); Atena (1985); Tokio, Atena, Bagdad (1986); Lisabona, Varșovia, Riga (1987); Berlin (1988); Bruxelles (1993), Paris (1991, 2006), Yokohama (1998) etc. și la numeroase expoziții internaționale de la Varșovia (1967), Torino (1969), Washington, Akron, Saint-Paul, Chicago, Oschkoch (1973); Sofia, Phenian, Quebec, Glasgow, Atena, Tunis, Cairo (1975); Berlin, Leverkusen, Ankara, Stuttgart, Lisabona, Pirano (1976); Sofia, Zagreb, Novisad, Sarajevo, Nicosia, Alexandria (1982); Veneția (1993) etc. A lucrat pentru filmul lui Franco Zeffirelli „Callas Forever” (2000).

În anul 2006 a publicat „Cuvintele din spatele imaginilor”, o carte album, de poeme, și romanul „Vara cu serile lungi” (Editura Semne, București).

A fost onorat cu mai multe distincții: Premiul Juriului la Expoziția „Metafora”, Szczecin (Polonia, 1971); Premiul pentru secția românească a Festivalului de la Canes-sur-Mer (1974); Premiul Special al festivalului Internațional de Artă, Piramo, Slovacia (1976); Premiul revistei „Arta” (1979); Premiul Triomfo (Italia, 1981); Premiul „Ion Andreescu” al Academiei Române (1983); Premiul Rafael (Italia, 1983); Premiul U.A.P. pentru pictură (1985); Marele Premiu al Saloanelor de Artă ale Republicii Moldova (1994); Marele Premiu al U.A.P. (2001); Ordinul

Gheorghe I. Anghel - Marea Neagră

Meritul Cultural în grad de Mare Ofițer (2003); Premiul „Breauté” al Academiei Franceze pentru cel mai bun artist străin din Franța și Medalia de Argint la Salonul internațional de pictură de la Grand Palais, Paris (2006); Premiul „Edouard Marcel Sandoz” și Premiul „Rene Carre” al Fundației Taylor, Paris (2006); Premiul U.A.P. pentru Excelență (cu Grupul „8 Art +”, 2007).

De la debutul de la Galați din 1968, cu o expoziție deschisă în foaierea Teatrului Dramatic, creația sa, care atunci se situa în limitele unui figurativ de esență realistă, cu vădite influențe din arta populară românească, în care trăia amintirea vestigiilor dobrogene și un lirism de natură reflexivă, a evoluat spre o pictură abstractă, cu o încărcătură profund filozofică. Și-a conceput pictura în cicluri: „Anotimpuri”, „Ploaia”, „Amintiri despre locuri necunoscute”, „Marea”, „Nostalgia orizontalelor”, „Insula”, „Monument bizantin”, „Castrul roman”, „Cariatide”, „Iubirile unui centaur”, „Povestea minotaurului și a preafrumoasei Pasiphae”, „Iubire mitologică”, „Câteva întâmplări din viața pescarului Crisanti”, „Cavalerul bizantin” etc. A procedat astfel, după propria-i declarație, din nevoia „de-a măcina, de-a epuiza - pe cât posibil – fiecare moment, fiecare stadiu prin care trec”. Pictorul a fost un excelent constructor al spațiilor ample, cu o organizare arhitecturală unitară stilistic, în ciuda diversității tematicе și a stării de spirit care generează această diversitate. Temperament poetic meditativ, artistul a folosit în pânzele sale formele stilizate, reduse la esențial, culorile dozate cu rafinament și discreție, în tonuri calde sau reci, din care se revarsă efluviile unei poezii sobre. „Lumea pe care o evocă pânzele lui Gheorghe Anghel, notează criticul de artă Constantin Prut, este a spațiilor vaste, încercând să facă palpabile

Gheorghe I. Anghel - Scrisoare pentru Semira

orizonturi îndepărtate, nostalgice, să fixeze ceea ce aparține fluidității timpului. Marea, norii, cerul, vestigiile antice sau umbrele mitologice par să ofere acestei viziuni cadrul de realizare pentru că și temele sunt proiectate dincolo de contingent”. În ciclurile cu tematică mitologică amintite, precum și-n alte cicluri mai noi, „Lección de singurătate”, „Triclinium pentru Melisa”, „Noaptea mea”, „Iubirile unui metec” se simt ecouri din spațiul mirific al Greciei, ca și din poezia erotică și de meditație filozofică a poetului Konstandinos Kavafis, pentru care artistul a manifestat un adevărat cult. Materia picturală este acum mai rugoasă, negrul este folosit mai mult, artistul apelează și la colaj, introduce înscrisuri cu semnificații enigmatice, compozițiile, deși abstracte, nu exclud prezența figurativului.

Prin încetarea din viață a pictorului Gheorghe I. Anghel, cultura și arta românească suferă o grea pierdere. Dumnezeu să-l ierte și să-i dea odihnă veșnică în Împărăția Sa!

DICȚIONAR

Artiști plastici gălățeni (206)

Corneliu STOICA

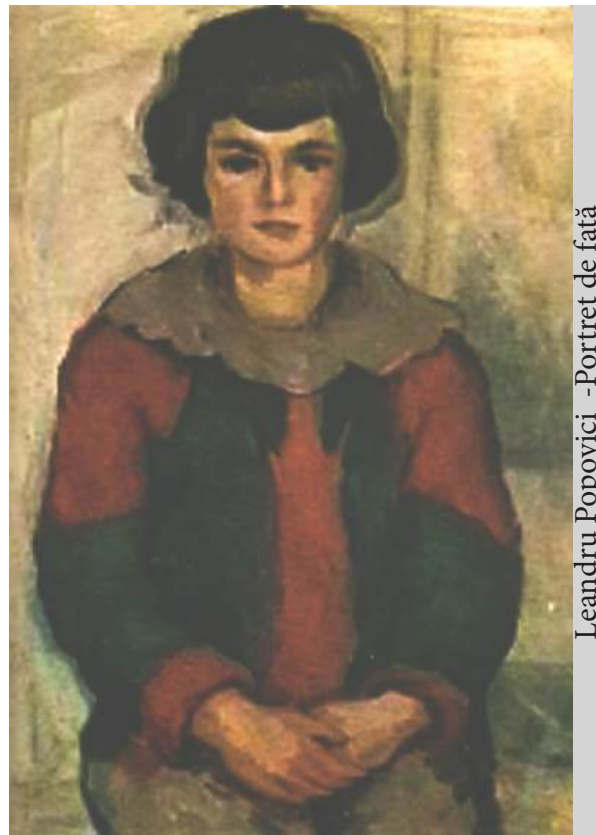
POPOVICI, Alexandru (Leandru)
– pictor, grafician, critic de artă (n. 26 martie 1912, Iași – m. 6 noiembrie 1975, Iași). A urmat cursurile Liceului Internat și ale Academiei de Arte Frumoase, unde a avut ca profesori pe Ștefan Dimitrescu și Jean Cosmovici. Între 1937-1945 a funcționat ca profesor la catedra de desen de la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați și redactor la revista „Orizonturi”. Transferat la București și apoi, din 1951, stabilit definitiv în Iași, artistul nu a uitat niciodată orașul în care și-a început cariera didactică și care, după propria mărturisire, i-a „rămas atât de drag”, a revenit de multe ori în cetatea dunăreană, fiind foarte bun prieten cu pictorul Mihai Dăscălescu. Stăpânit în copilărie și adolescență de viziunea picturală a lui Nicolae Grigorescu, influențat în timpul studiilor de Ștefan Dimitrescu, Leandru Popovici îl va descoperi după absolvire pe N. N. Tonitza, a cărui înrâurire îi va marca hotărâtor evoluția viitoare. Paralel cu activitatea de profesor, de pictor și grafician, colaborează de-a lungul anilor cu grafică, articole și cronici plastice la revistele „Manifest”, „Rampa”, „Însemnări ieșene”, „Veac nou”, „Iașul literar”, „Ateneu”, „Cronica”, „Contemporanul”, „Arta plastică” și ziarele „Opinia”, „Victoria”, „Națiunea”, „Flacăra Iașului”, „Vremea nouă”, „Clopotul”, „Ceahlăul” etc. A debutat la Salonul Oficial de toamnă, Sala Dalles, București (1945), și-a organizat peste 20 de

expoziții personale la Cernăuți, Storojineț, Iași (retrospectiva din 1968 a cuprins 180 de lucrări), București, Pașcani, Cluj, Botoșani, Târgu Neamț, a participat la numeroase expoziții de grup și colective, a publicat sute de articole în revistele și ziarele amintite.

Leandru Popovici a evoluat în spiritul unui tradiționalism de factură postimpresionistă. A abordat în creația sa peisajul, natura statică, portretul, compoziția, nudul. A folosit uleiul, acuarela, tempera, pastelul, guașa, cărbunele, creionul, tușul, placa gravată, desenul lavat. De la primele expoziții i-au fost remarcate sinceritatea exprimării plastice, spiritul de observație, simplificarea desenului la strictul necesar, paleta cromatică rafinată, cu unele accente tragice, seriozitatea discursului, nedorind, așa cum sublinia pictorul și criticul de artă Tache Soroceanu, „să-și formeze o personalitate artistică cu împrumuturi mai mult sau mai puțin deghizate”. Temele alese sunt variate: scene cu țărani aflați la muncă pe câmp, muncitori forestieri surprinși în acțiune sau în repaus, aspecte din fabrici și uzine, compoziții cu oameni sărmani, locuri ce amintesc de mari personalități ale culturii românești, peisaje urbane, naturi statice cu flori și multe, foarte multe portrete. Pictura sa are la bază un desen viguros, energic și expresiv, căruia îi este subordonată nemijlocit culoarea. O culoare intensă și caldă, așezată în tușe puternice, în stare să exprime staticul sau dinamicul, să creeze atmosferă, să surprindă poezia lumii realului. Tablouri precum „Aurul toamnei”, „Cosașii”, „Țărănci la adunat fân”, „Mulsul oilor la strungă”, „Casa lui Ion Creangă din Humulești”, „Pădurea de argint”, „Fata cu macul roșu”, „Casă din Vlădiceni”, „Copii din Moldova în timpul secetei din 1947” sunt considerate vârfuri ale creației sale.

Dar ceea ce dă și mai multă trăinicie acestei creații sunt mai ales portretele, în care artistul, cu o mare economie de mijloace, reușește să exprime trăsături definitorii ale celor portretizați. În acest sens, cu prilejul expoziției din 1966, de la Galeria Fondului Plastic din Cluj, criticul de artă ieșean Radu

Leandru Popovici - Portret de fată

Leandru Popovici - George Bacovia

Negru scria: „Deși în expoziție te întâmpină exuberante flori și peisaje, nota dominantă nu o dau preocupările pentru notația impresionistă sau pentru ornament; dimpotrivă, în această «galerie de portrete» se exprimă convergența preocupărilor pictorului pentru om și problemele lui. Oamenii din portrete au o tipologie bine pronunțată și nu sunt prototipuri, au figuri caracteristice, sunt individualități bine conturate. Leandru Popovici privește viața cu seriozitate, uneori cu melancolie, dar sfârșește prin a descoperi efuziunile lirice ale omului. Portretele lui sunt bucuria unui om tăcut și cuprins de emoții discrete” („Cronica”, 24 septembrie 1966). În această nemuritoare galerie de portrete îi descoperim pe pictorii Octav Băncilă, M. H. Maxy, Victor Mihăilescu-Craiu, sculptorii Vladimir Florea și Vania Butuc, scriitorii Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, George Bacovia, Eusebiu Camilar, Magda Isanos, Victor Ion Popa, G. Călinescu, violoniștii Ion Voicu și Ștefan Ruha, violonistele Maria Glovașchi și Angela Gavrilă, violoncelistul Radu Aldulescu, compozitorul Achim Stoia, academicianul Vasile Râșcanu etc. Sunt portrete memorabile, în care accentul cade pe sondajul psihologic, pe luminarea unor coordonate sufletești ale personajelor, care se disting prin forța interiorizării și plasticitatea formei. Aceștia li se adaugă o altă serie de tablouri în care apar membri ai familiei sale (mama artistului, fratele - profesorul-medic Gh. Popovici, sora), chipuri din Neamț, din Oaș, copii. În calitate de critic și istoric de artă, activitatea lui Leandru Popovici s-a concretizat în scrieri eseistice („Principii plastice”, „Dinamism în artele plastice”, „Sculptura și pictura italiană contemporană”, „Arta plastică modernă”, „Arta progresistă românească”, „Dinamica unor curente stilistice”), în numeroase studii, articole, cronici plastice dedicate unor pictori români: Ștefan Dimitrescu, Octav Băncilă, N.N. Tonitza, Ștefan Luchian, Sava Henția, Gheorghe Popovici, Nicolae Popa, Otto Briesse, Aurel Mărculescu, Ion Sava, Alexandru Phoebus, Ion Țuculescu, Iuliu Podlipny, Ion Popescu-Negreni, Aurel și Maria Ciupe, Corneliu Baba etc.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Identități artistice*, Editura Alma, Galați, 2004; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase la Iași*, Editura Art XXI, Iași, 2005; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011; Corneliu Stoica, *Popasuri ale privirii*, Editura „Sinteze”, Galați, 2013; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, Editura Axis Libri, Galați, 2013; *Personalități ieșene. Aniversări și comemorări 2020*, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași, Editura „Asachiana”, Iași, 2019.

Leandru Popovici - Mulsul Oilor

Studii 1943 Școala de Arte Frumoase Iași, a studiat cu Ștefan Dimitrescu și N.N. Tonitza
Expoziții personale 1934 Teatrul Național *V. Alecsandri* Iași | **1946, 1947, 1959** București | **1937, 1958, 1962, 1967, 1968** Iași | **1966** Cluj **Expoziții colective 1941** Salonul de pictură, sculptură, artă decorativă | **1945** Salonul Oficial de toamnă, Sala *Dalles* București | **1953, 1956, 1958, 1960, 1961** Expoziția interregională de artă plastică, Palatul Culturii, Iași | **1964, 1966, 1968, 1972, 1973** Expoziția interregională de artă plastică, Sala *Victoria*, Iași | **1969** *Ieșenii la Dalles*, București | **1970** *Salonul 70*, Sala *Victoria* Iași | **1973** Salonul de grafică, Iași | **1977** *Țăranul în plastica românească*, Muzeul de Artă Iași | **1989** *Ștefan Dimitrescu și discipolii săi*, Muzeul de Artă, Palatul Culturii Iași

Leandru Popovici a colaborat la periodicele ieșene *Însemnări ieșene*, *Iașul Literar*, *Cronica*, *Arta Plastică* – București, *Opinia*, *Flacăra Iașului...* unde a publicat peste 100 de articole reprezentând studii despre arta plastică românească și europeană, desene și caricaturi. Creația sa etalează o diversitate de genuri artistice, preferând portretul, compoziția, peisajul. Respectând tradiția artei ieșene, artistul a realizat numeroase portrete, dedicate personalităților contemporane, artiștilor, scriitorilor, familiei, oamenilor simpli. Dintre portrete amintim: Magda Isanos, M. Sadoveanu, G. Bacovia, I.L. Caragiale. Bun desenator, sensibil colorist în peisajele citadine ieșene, dar și cele realizate în zona Neamțului, surprinde atmosfera așa cum putem vedea în *Pădurea de argint*, *Casă în Humulești*, *Aurul toamnei*.

Leandru Popovici - Fete la câmp

MORPHOCHROMA

Sculptorul Florin Marin a revenit în orașul natal cu o expoziție personală după 20 de ani

Corneliu STOICA

Originar din Galați, Florin Marin (n. 27 septembrie 1977), noul expozant de la Muzeul de Artă Vizuală, Sala „Ioan Simion Mărculescu”, a revenit cu o expoziție personală în orașul natal după 20 de ani (curator, pictorul-muzeograf Gheorghe Miron). El a debutat în 2004 cu o expoziție deschisă împreună cu cea care acum îi este soție, sculptorița Elena Ilash („Ilash versus Marin”. A urmat o altă de desene de sculptură în 2005 la Galeria „Mon D’ Art” din Țiglina I, după care cei doi s-au stabilit la Cluj-Napoca, orașul unde urmaseră studiile superioare, absolvind, în 2001, Universitatea de Arte și Design, clasa profesorului Tibor Kolozsi. Aici, Florin Marin a îmbrățișat din 2006 cariera didactică universitară, în 2008 și-a luat masteratul, iar în 2015 a obținut titlul de doctor în arte vizuale. A urcat treptele ierarhiei didactice universitare până la gradul de conferențiar, director al Departamentului de Sculptură, iar în prezent deține funcția de decan al Facultății de Arte Plastice.

În paralel cu munca didactică a desfășurat o bogată activitate artistică. Și-a deschis expoziții personale la Cluj-Napoca (2015, 2016, 2020), București (2022), a participat la Saloanele Filialei Cluj-Napoca a U. A. P. R., la numeroase manifestări de

profil cu caracter național și internațional de la Cluj-Napoca, București, Iași, Galați, Sibiu, Bușteni, Alba-Iulia, Baia Mare, Sighișoara, Timișoara, Bistrița, Viena (Austria), Wrocław (Polonia), Pecs (Ungaria), Crema (Italia) Pont Chevrom (Franța), Ravenna (Italia), ca

și la Taberele și Simpozioanele de Creație de la Vișeu de Sus – Maramureș (1997), Capus – Cluj- Napoca (1999, 2001, 2004), Constanța (2006), Sibiu (2007) și Galați (2016). În 2007 a realizat statuia avocatului dr. Augustin Rațiu, primul prefect român al orașului Turda după alipirea Ardealului și deputat în Parlamentul României, din cadrul ansamblul monumental „Augustin Rațiu - Ion Rațiu” de la Centrul Ion Rațiu pentru Democrație din Turda, iar în 2008 Bustul profesorului Emil Negruțiu (bronz), de la UMF Cluj-Napoca. A realizat, de asemenea, pentru Opera Națională din Cluj-Napoca, trofee pentru premiul Popovici Bayreuth și premiul Alexandru Fărcaș. A colaborat la proiecte cu AnimaArt Cluj-Napoca, cu lucrări de sculptură la spectacole ale Teatrului de Păpuși „Puck”, Cluj -Napoca și Teatrul de Păpuși „Prichindel”, Alba-Iulia.

A fost onorat cu Bursa de sculptură „George Apostu”, Cluj-Napoca (1999); Premiul I sculptură, Concursul Național „Ion Irimescu”, ediția a IV-a, Fălticeni (2006); Premiul U. A. P. pentru sculptură, Filiala Cluj-Napoca (2016). Are lucrări în colecții particulare din România, Anglia, Austria, Franța, Italia.

În expoziția de la Muzeul de Artă Vizuală el prezintă lucrări de sculptură ronde-bosse din metal și tehnici mixte, din categoria „obiect” și o serie de desene în metal, realizate în tehnica D-3, care înfățișează arhitecturi geometrice și cuceresc prin rigoarea construcției și varietatea formelor. Chiar de la intrarea în Sala „Ioan Simion Mărculescu”, privirile vizitatorului se opresc asupra unei sculpturi monumentale, având peste 2 metri înălțime, „Rochia de metal”(„Metal Dress”), pe care sculptorul a donat-o cu acest prilej instituției care îi găzduiește expoziția. Ea face parte din ciclul „Iron Meninas ”(tradus

Florin Marin - Rochia de metal

Florin Marin - Madona cu umbrelă roșie

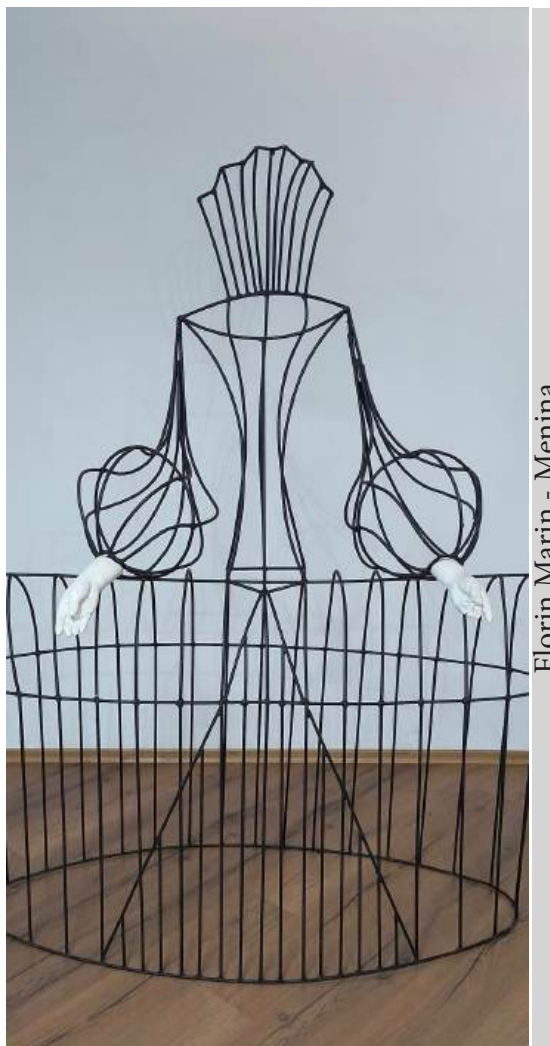
din limba latină – „Fete din metal”), inspirate din vestimentația „Infantelor” marelui sculptor spaniol din secolul al XVII-lea, reprezentant al stilului baroc, Diego Velazquez (1599 – 1660). Unul din tablourile acestuia se intitulează chiar „Las Meninas” și înfățișează familia regelui Filip al IV-lea. Ronde-bosse-ul lui Florin Marin este superb, are un aer nobiliar, textura realizată numai din puncte și linii obținute prin sudură, alcătuind o decorație cu motive de finețea broderiei, accesoriile adăugate rochiei personajului executate cu răbdare de giuvaergiu, echilibrul compozițional, toate concură la crearea unui întreg armonios, în care modernitatea stilului și unicitatea lucrării fac să rămână imaginea imprimată pentru mult timp pe ecranul retinei.

Aceeași măiestrie a artistului se poate vedea și în celelalte „menine” expuse, în „Madona cu Pruncul”, sculptură din bronz axată pe tema maternității, în care noul născut este sugerat simbolic printr-o suzetă, în obiectul care înfățișează o pușculiță de forma unui purceluș sau în seria lucrărilor de grafică în metal, realizate în tehnica D-3, geometrii în spațiu remarcabile.

Invitând la o parcurgere atentă a lucrărilor, expoziția lui Florin Marin de la Muzeul de Artă Vizuală este un prețios act cultural, care demonstrează că artistul nu și-a uitat rădăcinile, că revine acasă cu toată dragostea, iar uneori poate să le creeze gălătenilor adevărate surprize estetice, așa cum s-a întâmplat și de această dată. Este manifestarea publică a unui artist matur, modern, cu respect pentru artă și beneficiarii acesteia, care își pune probleme majore, deosebite în creația sa și găsește soluții pentru ca mesajul cu care-și investește lucrările să poată fi receptat și înțeles de iubitorii frumosului artistic, să emoționeze.

Florin Marin - Madona cu pruncul

Florin Marin - Menina

*ARHIVĂ FOTO***1. Deschiderea Anului Școlar 2024-2025 la CCDJ***CRONICĂ*

- 5. Desfășurări ideatice suav. Crepusculare** - Octavian Mihalcea
13. In memoriam James Earl Jones - Marius Dumitrache
24. Fructul dulce amar al identității - Nicolae Bacalbașa
29. Sâmburii Ploii - Marius Dumitrache

SERIAL

- 3. Renașterea** - Theodor Vasilescu
8. Kiki citește, Kiki scrie, Kiki traduce... - Carmen Andrei
18. Sosirea Scribului - Ion Manea

CREAȚIE LITERARĂ

- 15. De împrumut** - Daria Voinea
21. Casa babei Rița - Ion Dulugeac
27. Re-naștere - Gabriel Gherbăluță

DOCUMENT ISTORIC

- 31. Heraldica Moldovei (XIV -XIX)** - Radu Moțoc,

ARTĂ PLASTICĂ

- 35. IN MEMORIAM. A încetat din viață pictorul Gheorghe I. Anghel** -
Corneliu Stoica
38. DICȚIONAR. Artiști plastici gălățeni (206) - Corneliu Stoica
42. MORPHOCHROMA. Sculptorul Florin Marin a revenit în orașul natal cu
o expoziție personală după 20 de ani - Corneliu Stoica

PENTRU TINE ✓

POVESTEA TA

CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Scoala de Arte

ANUL ȘCOLAR 2024 - 2025

CURSURI	VÂRSTA MINIMĂ	DURATA			
ACORDEON - 950 lei/an -	10 ani	3 ani	DANS POPULAR - 950 lei/an -	6 ani	2 ani
ACTORIE - 950 lei/an -	10 ani	2 ani	GRAFICĂ - 1000 lei/an -	8 ani	3 ani
ARTĂ DECORATIVĂ ȘI DESIGN - 1000 lei/an -	11 ani	3 ani	ICONOGRAFIE - 1000 lei/an -	11 ani	3 ani
ARTĂ FOTOGRAFICĂ - 1000 lei/an -	10 ani	2 ani	INSTRUMENTE POPULARE - 950 lei/an -	10 ani	2 ani
CANTO MUZICĂ POPULARĂ - 1100 lei/an -	6 ani	3 ani	ORGĂ ELECTRONICĂ - 950 lei/an -	10 ani	3 ani
CANTO MUZICĂ UȘOARĂ - 1100 lei/an -	6 ani	3 ani	PERCUȚIE-BATERIE - 950 lei/an -	12 ani	2 ani
CHITARĂ CLASICĂ CHITARĂ BAS - 950 lei/an -	10 ani	3 ani	PIAN - 950 lei/an -	6 ani	5 ani
CLARINET - 950 lei/an -	8 ani	3 ani	PICTURĂ - 1000 lei/an -	8 ani	3 ani
DANS CLASIC - 950 lei/an -	5-14 ani	5 ani	SAXOFON - 950 lei/an -	8 ani	3 ani
DANS DE SOCIETATE - 950 lei/an -	5 ani	2 ani	ȚAMBAL - 950 lei/an -	7 ani	3 ani
			VIOARĂ - 950 lei/an -	10 ani	5 ani

INSCRIERI - 5 - 30 AUGUST 2024 - la sediul Centrului Cultural „Dunărea de Jos”

Str. Domnească nr. 61, tel. 0236-418 400, 0236-415 590

de LUNI până VINERI între orele 9.00-18.00

ADMITERE - 2 - 13 SEPTEMBRIE 2024 - TESTARE GRATUITA

DESCHIDEREA ANULUI ȘCOLAR - 23 SEPTEMBRIE 2024, ora 16:00

Sala de Spectacole a Centrului Cultural "Dunărea de Jos"

Suflet către Suflet!

1583 0227

